

Specialioji ataskaita

Žalioji pertvarka

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės indėlis neaiškūs

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–VI
Įvadas	01–09
Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ir jos pagrindinės savybės	01–03
Žalioji pertvarka pagal EGADP	04–05
Veiksmų klimato srityje stebėjimas pagal EGADP	06–09
Audito apimtis ir metodas	10–14
Pastabos	15–69
EGADP ir nacionalinių planų indėlis į žaliają pertvarką gali būti pervertintas	15–35
EGADP sistemos trūkumai, susiję su klimato srities indėlio įverčiu ir žaliosios pertvarkos aprėptimi	16–24
Neaiškus planuojamų EGADP priemonių indėlis į klimato srities veiksmus ir žaliają pertvarką	25–35
Nedaug įrodymų, kad EGADP priemonių įgyvendinimu būtų prisidedama prie žaliosios pertvarkos	36–47
Nenuosekliai taikomas reikšmingos žalos nedarymo principas	36–43
Ne visos su klimatu susijusios priemonės yra tokios ekologiškos, kaip planuota	44–47
EGADP ataskaitose dėl klimato srities išlaidų ir žaliosios pertvarkos pateikta informacija neatitinka faktinių išlaidų ir rezultatų	48–69
Aklosios zonos užfiksuojant EGADP žaliosios pertvarkos priemonių veiksmingumą	48–53
Neteikiama informacijos apie faktines klimato srities veiksmų išlaidas	54–59
Nėra sąsajos tarp išlaidų ir žaliosios pertvarkos ataskaitų	60–69
Išvados ir rekomendacijos	70–77

Priedas. Mūsu atrinktos priemonēs

Santrumpos

Terminu žodynēlis

Komisijas atsakymai

Chronologija

Audito grupē

Santrauka

I Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP) – tai 2020 m. gegužės mėn. pradėta taikyti laikina priemonė, skirta padėti valstybėms narėms atsigausti po COVID-19 pandemijos; 2024 m. vasario mėn. duomenimis priemonės biudžetas siekė 648 milijardus eurų. Žalioji pertvarka yra vienas iš EGADP ramsčių. Valstybės narės bent 37 % savo nacionalinių asignavimų turėjo skirti klimato srities veiksmams. Komisija įvertino, kad ši siektina reikšmė jau buvo pasiekta planavimo etape (pasiekta 42,5 %).

II Mūsų audito tikslas buvo įvertinti, ar tai, kaip EGADP ir nacionaliniai ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai yra parengti ir įgyvendinami, veiksmingai prisideda prie žaliosios pertvarkos. Atrinkome priemones ir įvertinome šių priemonių ir jų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių indėlį į žaliąją pertvarką, taip pat jų klimato koeficientus. Apžvelgėme šiomis priemonėmis pasiektą pažangą ir tai, kaip jos yra stebimos atsižvelgiant į žaliąją pertvarką. Be to, patikrinome, kaip Komisija ir valstybės narės teikia informaciją apie klimato srities išlaidas ir žaliąją pertvarką.

III Šį auditą atlikome, nes žalioji pertvarka ir ES klimato tikslai yra svarbūs politinės darbotvarkės klausimai. Tikimės, kad mūsų darbo rezultatai prisidės prie diskusijų, kaip parengti ir įgyvendinti būsimas priemones, kuriomis siekiama klimato ir aplinkos tikslų. Taip pat tikimės, kad mūsų darbas padės didinti klimato srities veiksmams ir žaliajai pertvarkai skirtų ES lėšų veiksmingumą, atsižvelgiant į plataus užmojo ES 2030 ir 2050 m. klimato tikslus.

IV Nustatėme trūkumų, susijusių tiek su EGADP sistemos, tiek su audituotų valstybių narių nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų struktūra. Taip pat nustatyta neatitikimų įgyvendinant priemones, susijusias su žaliaja pertvarka ir klimato srities tikslais. Visų pirma atkreipėme dėmesį į tai, kad stebint klimato srities išlaidas nustatomi labai apytikriai įverčiai ir kad pagal kai kuriuos koeficientus sumos galėjo būti pervertintos. Nustatėme nedaug požymių, kad įgyvendinant EGADP priemones būtų prisidedama prie žaliosios pertvarkos, ir tai, kad indėlis siekiant ES klimato srities tikslų ir siektinų reikšmių nėra vertinamas, nes to nereikalaujama teisės aktuose. Be to, ataskaitose dėl klimato srities išlaidų ir žaliosios pertvarkos pateikta informacija neatitinka faktinių išlaidų ir rezultatų, todėl ji nėra aktuali suinteresuotiesiems subjektams.

V Atsižvelgdami į nustatytus trūkumus, susijusius su EGADP struktūra ir įgyvendinimu, darome išvadą, kad kyla abejonių dėl to, ar bus pasiekti klimato ir aplinkos tikslai. Todėl manome, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės indėlis į žaliąją pertvarką nėra aiškus.

VI Remdamiesi savo nustatytais faktais, Komisijai rekomenduojame:

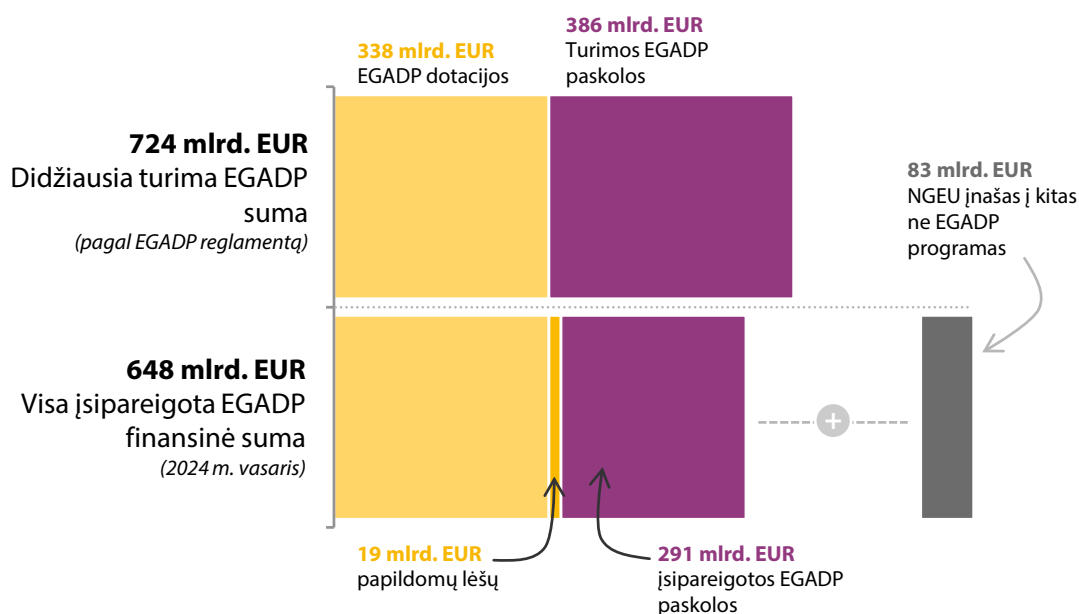
- tiksliau įvertinti klimato srities išlaidas pagal būsimas finansavimo priemones;
- užtikrinti, kad finansavimo priemonės, kuriomis bus remiami klimato ir aplinkos tikslai ir uždaviniai ateityje, būtų tinkamos struktūros;
- didinti žaliosios pertvarkos priemonių veiksmingumą;
- tobulinti ataskaitų dėl klimato srities išlaidų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teikimą.

Įvadas

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ir jos pagrindinės savybės

01 2020 m. gegužės mėn. ES pradėjo įgyvendinti priemonę „NextGenerationEU“ (NGEU) – laikiną priemonę, skirtą padėti valstybėms narėms atsigausti po COVID-19 pandemijos. NGEU sudaro iki 731 milijardo eurų suma (2022 m. kainomis), papildomai numatyta prie 2021–2027 m. ES ilgalaikio biudžeto. Pagrindinis jos elementas yra Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP)¹ (1 diagrama). EGADP tikslas – sušvelninti ekonominį ir socialinį COVID-19 pandemijos poveikį ir užtikrinti, kad valstybių narių ekonomika ir visuomenės būtų tvaresnės ir atsparesnės. EGADP turėtų padėti valstybėms narėms geriau pasirengti iššūkiams ir galimybėms, atsirandantiems dėl žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų. Be to, 2022 m. gegužės mėn. ES, reaguodama į pasaulinę energetikos krizę, pradėjo įgyvendinti planą „REPowerEU“, pagal kurį nuo 2024 m. vasario mėn. pagal EGADP papildomai skirta 19 milijardų eurų dotacijų.

1 diagrama. NGEU biudžetas (2024 m. vasario duomenimis)

Pastaba. Visos sumos išreikštos 2022 m. kainomis.

Šaltinis: Europos Komisija EGADP rezultatų suvestinė, 2024 m. vasario mėn.

¹ Reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP reglamentas).

02 Komisija EGADP **valdo tiesiogiai**. Tai reiškia, kad Komisija yra atsakinga už EGADP įgyvendinimą, įskaitant jos pažangos stebėseną ir rezultatų vertinimą. Kiekviena valstybė narė turi teisę į turimų EGADP lėšų dalį, kuri yra apskaičiuojama pagal specialią formulę². Kiekviena valstybė narė pateikia nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, kurį vertina Komisija³ ir patvirtina Taryba. Į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktos įvairios priemonės, apimančios reformas ir investicijas. Tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra susietos su kiekviena priemone jos kokybiniais ir kiekybiniais pasiekimams stebėti⁴. Komisija patvirtino bendrus EGADP tikslų įgyvendinimo pažangos ataskaitų teikimo ir stebėsenos rodiklius⁵.

03 EGADP veikia pagal naują finansavimo modelį. Kitaip nei daugumos ES biudžeto lėšų atveju, kai finansavimas teikiamas remiantis patirtomis išlaidomis, Komisija valstybėms narėms atlieka EGADP mokėjimus (išmokėjimus), jei jos patenkinamai pasiekia tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Tačiau rengdamos savo nacionalinius planus valstybės narės turėjo nurodyti numatomas kiekvienos priemonės išlaidas, kad pagrįstų prašomą EGADP dotacijų ar paskolų sumą⁶. Priešingu atveju ši suma būtų buvusi sumažinta, kad atitiktų numatomas išlaidas. **2 diagramoje** pateikiama funkcijų ir atsakomybės įvairiuose etapuose santrauka.

² Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnis.

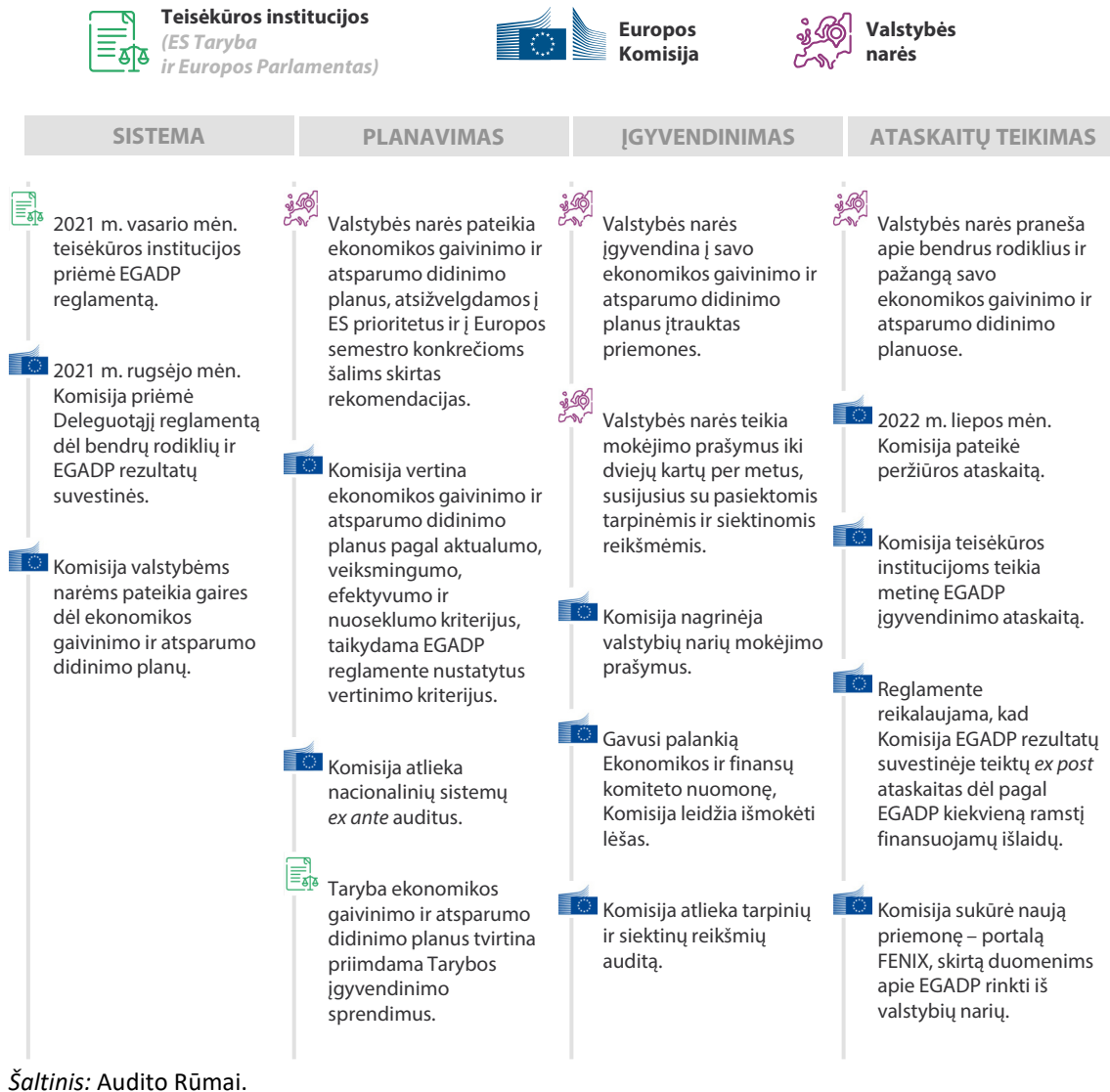
³ Specialioji ataskaita 21/2022 dėl Komisijos atlikto nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimo.

⁴ Specialioji ataskaita 26/2023 dėl EGADP veiksmingumo stebėsenos sistemos.

⁵ Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2106, kuriuo nustatomi bendri rodikliai.

⁶ EGADP reglamento V priedo 3 punktas.

2 diagrama. Funkcijos ir atsakomybė

Šaltinis: Audito Rūmai.

Žalioji pertvarka pagal EGADP

04 EGADP priemonės apima visai ES aktualias politikos sritis ir yra suskirstytos pagal šešis ramsčius, iš jų vienas yra žalioji pertvarka (**3 diagrama**). Į žaliosios pertvarkos aprėptį įeina klimato ir aplinkos tikslai. Priemonės pagal žaliosios pertvarkos ramstį turėtų padėti:

- pasiekti ES 2030 m. **klimato srities tikslus** (**1 langelis**) ir siekti ES 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo⁷;
- užtikrinti aplinkosaugos tvarumą.

Žaliosios pertvarkos priemonėmis turėtų būti skatinamas tvarus augimas, kuriamos darbo vietos ir išsaugotas energetinis saugumas. Žalioji pertvarka turėtų būti remiama reformomis ir investicijomis į žaliąsias technologijas ir pajėgumus, įskaitant biologinę įvairovę, energijos vartojimo efektyvumą, pastatų renovacijos darbus ir žiedinę ekonomiką⁸.

⁷ EGADP reglamento, 4 straipsnis.

⁸ EGADP reglamento 11 konstatuojamoji dalis.

3 diagrama. Žaliosios pertvarkos ramstis ir jo politikos sritys

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis EGADP rezultatų suvestine.

1 langelis

ES 2030 m. klimato srities tikslai

- a) Išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 %, palyginti su 1990 m. lygiu.
- b) Pasiiekti, kad bent 42,5 % suvartojamos energijos sudarytų atsinaujinančiųjų išteklių energija, ir galiausiai pasiekti 45 % lygį.
- c) 11,7 % sumažinti galutinės energijos suvartojimą, palyginti su numatomu energijos suvartojimu 2030 m., remiantis 2020 m. atskaitos scenarijumi.

Šaltinis: Reglamento (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo 2 straipsnis ir vėlesni pakeitimai, įskaitant Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą (ES) 2023/2413 ir Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą (ES) 2023/1791.

05 Valstybės narės ir Komisija, remdamosi valstybių narių duomenimis ir pačios Komisijos kokybiniu vertinimu, įvertino, ar kiekviename ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane užtikrinama pusiausvyra tarp įvairių ramsčių. Remdamasi šia analize, Komisija pagal priemonės deklaruojamą tikslą kiekvieną priemonę priskyrė pirminiam ir antriniam ramsčiams. Tada ji pasitikrino su valstybėmis narėmis ir šitaip priskirtas priemones įtraukė į EGADP rezultatų suvestinę – EGADP ataskaitų teikimo platformą. 2024 m. vasario mėn. duomenimis EGADP rezultatų suvestinėje yra nurodytos 984 priemonės, kuriomis siekiama prisidėti prie žaliosios pertvarkos.

Veiksmų klimato srityje stebėjimas pagal EGADP

06 ES įsipareigojo bent 30% 2021–2027 m. biudžeto skirti klimato srities veiksmams⁹. Pagal EGADP kiekviena valstybė narė bent 37 % visų savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano lėšų turi skirti klimato srities priemonėms, t. y. prisitaikymui prie klimato kaitos arba jos švelninimui, įskaitant veiksmus, kuriais prisidedama prie 2030 m. klimato tikslų (**1 langelis**). 37 % tikslu valstybėms narėms suteikiama galimybė – ir nustatomas reikalavimas – į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukti didelę dalį su klimato srities veiksmis susijusių priemonių. Visos šios priemonės yra susijusios su žaliosios pertvarkos ramsčiu.

⁹ Europos Vadovų Taryba, specialusis Europos Vadovų Tarybos susitikimas, EUCO 10/20, 2020 m., p 7.

07 Siekiant nustatyti 37 % atitinkantį klimato srities indėlį, į EGADP reglamentą įtraukta klimato koeficientais pagrįsta klimato srities veiksmų stebėjimo metodika. Ši metodika yra pritaikyta [Rio rodiklių](#), kuriuos 1998 m. nustatė Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija, versija, ir 2021–2027 m. laikotarpiu ji taikoma visoms ES lėšoms, įskaitant EGADP¹⁰.

08 ES klimato koeficientai yra pagrįsti veikla¹¹: [EGADP reglamente](#) pateiktas sąrašas, kuriame nurodyta 181 intervencinių priemonių sritis, apimanti kelias investicijų sritis, pavyzdžiui, ilgalaikį arba nematerialųjį turtą, mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, energetiką ir transportą. Kiekviena intervencinių priemonių sritis siejama su klimato koeficientu, grindžiamu numatomu veiklos poveikiu klimatui¹². Koeficientai gali būti 0 %, 40 % arba 100 % ([4 diagrama](#)). Nustatytos 64 intervencinių priemonių sritys, kuriose klimato koeficientas yra teigiamas (40 % arba 100 %).

4 diagrama. Trys ES klimato koeficientai pagal numatomą jų klimato srities indėlį

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis [SWD\(2022\) 225](#), Klimato aspekto integravimo struktūra 2021–2027 m. laikotarpiu.

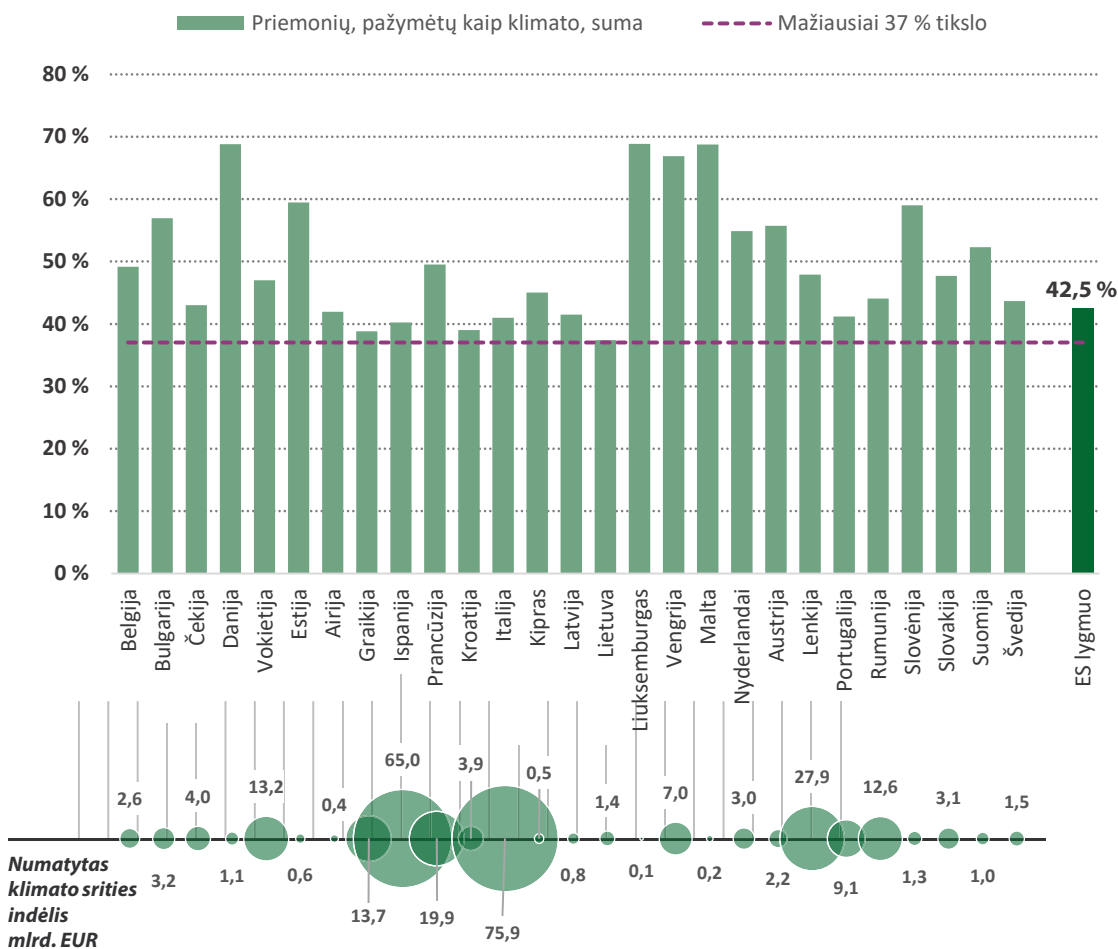
09 Bendra kiekvienos valstybės narės numatomo klimato srities indėlio suma apskaičiuojama padauginant atitinkamus klimato koeficientus iš numatomų kiekvienos EGADP priemonės išlaidų, remiantis priemonei priskirta intervencinių priemonių sritimi. Intervencijos sritis pasiūlo valstybės narės, o Komisija jas tikrina atlikdama vertinimą. Bendras ES valstybių narių įvertis sudarė apie 40 % EGADP asignavimų, t. y. 203 milijardus eurų iš 504 milijardų eurų, kuriuos valstybės narės iš pradžių įtraukė į biudžetą. 2024 m. vasario mėn. duomenimis klimato srities indėlis buvo patikslintas ir iš bendros 648 milijardų eurų sumos sudarė 275 milijardus eurų (42,5 %) ([5 diagrama](#)).

¹⁰ [SWD\(2022\) 225](#), „Climate mainstreaming architecture in the 2021-2027 period“, p. 9.

¹¹ Ten pat, p. 5.

¹² Ten pat.

5 diagrama. Pagal EGADP numatomas valstybių narių klimato srities indėlis

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 27 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais, 2024 m. vasario mėn. duomenys.

Audito apimtis ir metodas

10 Mūsų audito tikslas buvo įvertinti, ar tai, kaip EGADP ir nacionaliniai ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai yra parengti ir įgyvendinami, veiksmingai prisideda prie žaliosios pertvarkos. Atrinkome priemones ir įvertinome šių priemonių ir jų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių indėlį į žaliąją pertvarką, taip pat jų klimato koeficientus. Taip pat apžvelgėme šiomis priemonėmis pasiektą pažangą ir tai, kaip jos yra stebimos, visų pirma kiek tai susiję su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų indėliu siekiant klimato srities tikslų. Be to, patikrinome, kaip Komisija ir valstybės narės teikia informaciją apie klimato srities išlaidas ir pagal EGADP remiamą žaliąją pertvarką.

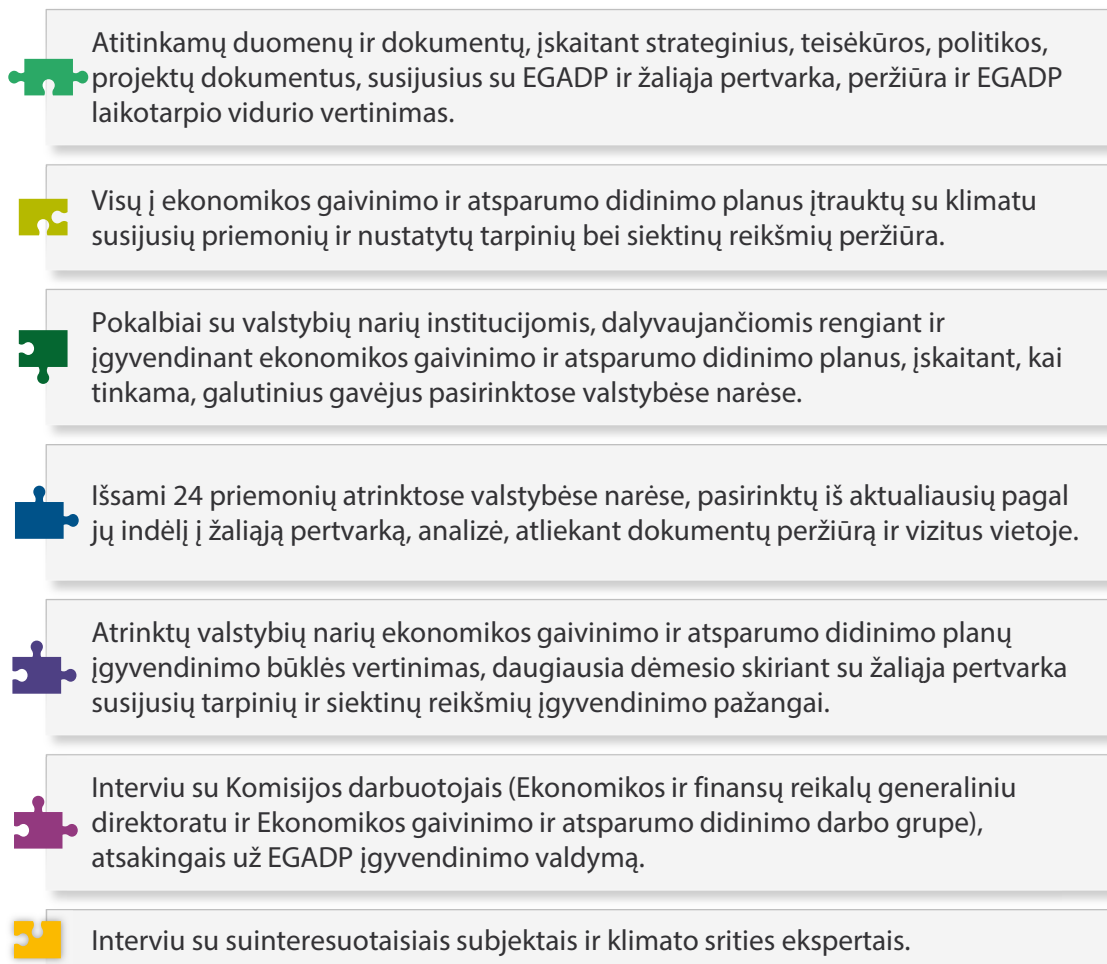
11 Šį auditą atlikome dėl didelio susidomėjimo EGADP indėliu į žaliąją pertvarką ir ES klimato srities tikslus, kuris kilo atsižvelgiant į jos reikšmingumą ir naujovišką struktūrą. Šiuo auditu išplečiame savo ankstesnį darbą šioje srityje, visų pirma paskelbtas ataskaitas dėl [Komisijos atlikto ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimo](#) ir [EGADP veiksmingumo stebėsenos sistemos](#). Savo auditu prisidedame prie vykdomo papildomo darbo, susijusio su dvigubu finansavimu, EGADP lėšų įsisavinimu ir valstybių narių valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų kontrolės sistemomis. Šis auditas taip pat grindžiamas mūsų ankstesniu darbu, susijusiu su [klimato srities išlaidomis ES biudžete](#).

12 Auditas apėmė laikotarpį nuo [EGADP reglamento](#) priėmimo 2021 m. iki 2024 m. vasario mėn. Siekdami apžvelgti, kaip buvo parengtos ir įgyvendinamos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytos žaliosios pertvarkos priemonės, vizitams vietoje atrinkome keturias valstybes nares: Graikiją, Kroatiją, Portugaliją ir Slovakiją. Atrinkdami valstybes nares atsižvelgėme į ankstesnę kitų Audito Rūmų atliktų užduočių aprėptį. Be to, šalis rinkomės remdamiesi priemonių, pažymėtų kaip susijusių su klimatu, rizikos analize, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo būkle mūsų audito metu ir geografinė aprėptimi.

13 Šioje ataskaitoje daugiausia dėmesio skyrėme investicijoms: kiekvienoje atrinktoje valstybėje narėje atrinkome po šešias investicijas (iš viso 24 priemonės, žr. [priedą](#)). Šią imtį iš viso sudarė 55 priemonės (papriemonės), kurių klimato srities indėlis buvo teigiamas. Ši atranka buvo atlikta prieš patvirtinant skyrius „REPowerEU“ ir buvo grindžiama žaliajai pertvarkai skirtų priemonių aktualumu, jų reikšmingumu, įvairių klimato tikslų aprėptimi ir įgyvendinimo būkle. Šis auditas neapima vertinimo ir atrankos proceso siekiant nustatyti EGADP priemones, atitinkančias finansavimo iš ES žaliųjų obligacijų reikalavimus. Tačiau mūsų atlikta su klimatu susijusių EGADP

priemonių analizė galėtų būti naudinga ateityje atliekant bet kokią galimą auditą, kuriame daugiausia dėmesio būtų skiriama žaliosioms obligacijoms. **6 diagramoje** pavaizduotas mūsų audito metodas.

6 diagrama. Atliktas darbas

Šaltinis: Audito Rūmai.

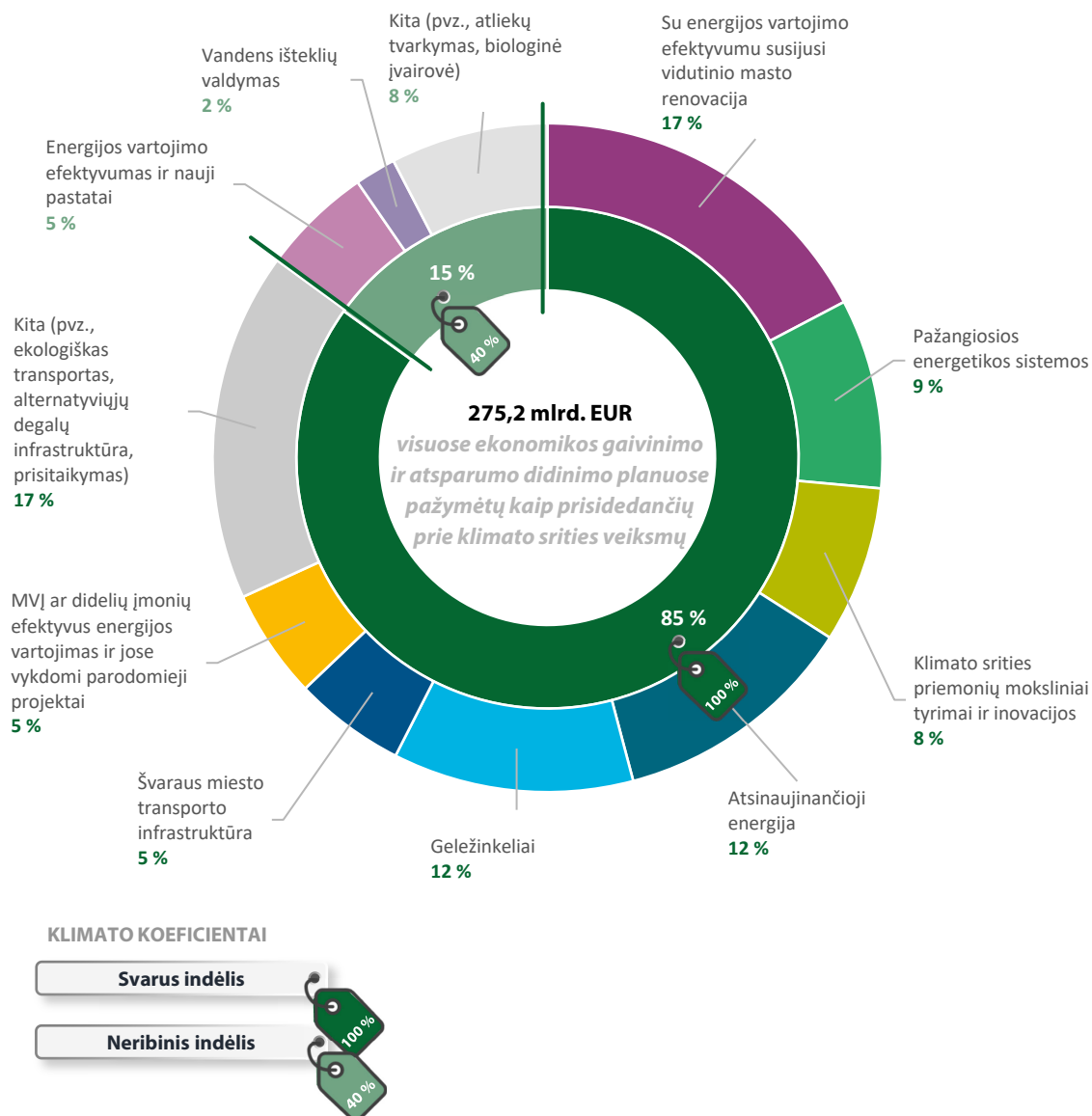
14 Tikimės, kad mūsų darbas padės valstybėms narėms ir Komisijai tobulinti žaliosios pertvarkos teisinę sistemą, priemonių, pažymėtų kaip susijusios su klimatu, aktualumą ir ataskaitų dėl ES indėlio klimato srityje patikimumą. Mūsų nustatyti faktai ir rekomendacijos bus naudingi didinant klimato politikos veiksams ir žaliajai pertvarkai skirtų ES lėšų veiksmingumą, atsižvelgiant į plataus užmojo ES 2030 ir 2050 m. klimato tikslus.

Pastabos

EGADP ir nacionalinių planų indėlis į žaliąją pertvarką gali būti pervertintas

15 *7 diagramoje* pateikiama nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose apskaičiuoto klimato srities indėlio, suskirstyto pagal klimato koeficientus ir intervencinių priemonių sritis, apžvalga. Aštuonioms iš 64 intervencinių priemonių sričių, kurių klimato koeficientas teigiamas, tenka 59 % planuojamų asignavimų (*09 dalis*).

7 diagrama. Indėlio klimato kaitos srityje pasiskirstymas pagal intervencinės priemonės rūšį ir klimato koeficientą

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 27 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais, 2024 m. vasario mėn. duomenys.

EGADP sistemos trūkumai, susiję su klimato srities indėlio įverčiu ir žaliosios pertvarkos aprėptimi

Mūsų audito kriterijai

16 Pagal [EGADP reglamentą](#)¹³ EGADP turėtų prisidėti prie žaliosios pertvarkos, ES 2030 m. klimato tikslų įgyvendinimo ir poveikio klimatui neutralumo iki 2050 m. Priemonės turėtų būti priskirtos toms intervencinių priemonių sritims, kuriose taikomi atitinkami klimato koeficientai. Komisija turėtų stebėti pažangą siekiant EGADP klimato ir aplinkos tikslų.

17 Tikrinome, ar dabartinė EGADP sistema parengta taip, kad veiksmingai prisidėtų prie žaliosios pertvarkos, įskaitant ES 2030 ir 2050 m. klimato tikslus. Analizavome pagrindines žaliosios pertvarkos ir veiksmy klimatoto srityje stebėjimo koncepcijas ir tai, ką jos reiškia. Taip pat analizavome teisės aktuose patvirtintų intervencinių priemonių sričių ir klimato koeficientų sąrašą ir Komisijos patvirtintus bendrus rodiklius.

18 Indėlis į žaliąją pertvarką – tai reformos ir investicijos į žaliąsias technologijas ir pajėgumus, įskaitant biologinę įvairovę, energijos vartojimo efektyvumą, pastatų renovacijos darbus ir žiedinę ekonomiką¹⁴ (**04** dalis). Todėl žaliosios pertvarkos taikymo sritis yra platesnė nei klimato politikos veiksmy, nes ji apima biologinę įvairovę ir aplinkos tikslus. Tačiau [EGADP reglamente](#) nustatyta stebėjimo sistema, kurios kiekybinis tikslas – 37 %, taikomas tik su klimatu susijusioms priemonėms (**06** dalis), tačiau joje aplinkos apsaugos priemonių tikslas nenustatytas. Aplinkos tikslų stebėjimo sistema egzistuoja¹⁵, tačiau ja nesinaudojama, nes [EGADP reglamente](#) nenustatytas kiekybinis jos tikslas.

19 Savo specialiojoje ataskaitoje dėl klimato srities išlaidų¹⁶ pažymėjome, kad pagal klimato srities veiksmy stebėjimo metodiką nustatomi labai apytikriai įverčiai. Taip pat atkreipėme dėmesį į tai, kad klimato koeficientais neįmanoma tiksliai kiekybiškai įvertinti numatomo klimato srities indėlio.

20 Veiksmy klimatoto srityje stebėjimo metodika yra bendrai taikoma visoms ES lėšoms, įskaitant EGADP, 2021–2027 m. laikotarpiu ir yra panaši į 2014–2020 m. laikotarpiu taikytą metodiką (**07** dalis). Komisija pripažino, kad pagal EGADP, taikant

¹³ [EGADP reglamento](#) 4 straipsnis, 26 ir 63 konstatuojamosios dalys.

¹⁴ [EGADP reglamento](#) 11 konstatuojamoji dalis.

¹⁵ [EGADP reglamento](#) V priedas.

¹⁶ [Specialioji ataskaita 09/2022](#), 37 dalis.

vieną klimato koeficientą (40 % arba 100 %) priemonei, tikėtinas jos klimato srities indėlis tam tikrais atvejais gali būti įvertintas per mažas arba per didelis¹⁷. Siekdama tiksliau įvertinti klimato srities indėlį, Komisija sukūrė papriemonių koncepciją, pagal kurią, turint pakankamai informacijos, būtų galima naudoti kelias intervencinių priemonių sritis ir koeficientus siekiant tiksliau nustatyti klimato srities indėlį ir neįtraukti išlaidų, kuriomis neprisidedama prie klimato srities tikslų arba kurių indėlis yra nereikšmingas¹⁸. Komisija ir valstybės narės aptarė siūlomas papriemones ir susitarė dėl kiekvienos iš jų atskirai.

21 Pažymėjome, kad beveik pusė numatomo EGADP indėlio klimato srityje (44 %) susidarė iš priemonių, kurios nebuvo išskaidytos į papriemones. Mūsų imtis patvirtino panašią proporciją – iš 24 priemonių 10 nebuvo išskaidytos (41 %). Šioms 10 priemonių buvo priskirtas 100 % klimato koeficientas ir mes nustatėme, kad bent septynių iš jų įvertis galėjo būti padidintas, nes ne visi jos elementai buvo susiję su klimatu. Todėl padarėme išvadą, kad šitaip ne visada buvo tiksliai įvertinamas su klimato sritimi siejamų priemonių indėlis klimato srityje ir kad šių priemonių indėlio, visų pirma kompleksinių priemonių, kurių skirtingų komponentų indėlis skiriasi, įvertis buvo nustatytas per didelis.

22 Nors papriemonėmis buvo siekiama tikslingiau priskirti klimato koeficientus, Komisijos gairėse nebuvo nurodymų, kaip užtikrinti, kad įvairiuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose papriemonės būtų taikomos nuosekliai. Praktiškai dėl to buvo priskirti skirtingo išsamumo lygio koeficientai. Pavyzdžiui, savo imtyje nustatėme, kad tik Kroatija išskaidė pastatų energinės renovacijos finansavimo priemonę, siekdama apimti struktūrinę investicijos dalį be klimato koeficiento. Kitos trys valstybės narės panašių priemonių nepasiūlė išskaidyti.

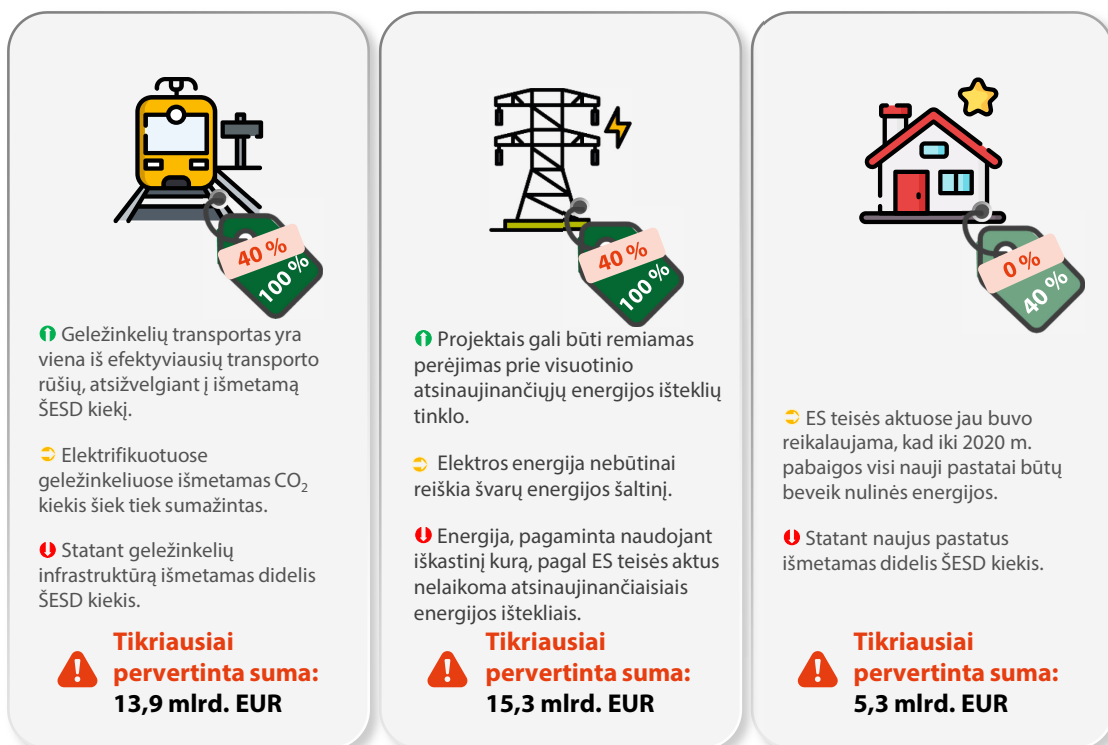
23 EGADP reglamentu bet kurio naujo labai efektyvaus pastato statybai priskiriamas 40 % klimato koeficientas. Manome, kad 40 % klimato koeficientas negali būti pateisinamas, nes naujuose pastatuose energijos nesutaupoma, todėl jis turėtų būti 0 %. Be to, mūsų ankstesnėje [specialiojoje ataskaitoje dėl klimato srities išlaidų](#) nustatyta, kad dėl kai kurių klimato koeficientų, kurie teisinėje sistemoje yra priskirti geležinkelių infrastruktūrai ir elektros tinklams, numatomas klimato srities indėlis galėjo būtų pervertintas. Manome, kad šie nustatyti faktai tebegalioja EGADP atveju. [8 diagramoje](#) pateiktas mūsų atliktas pakartotinis koeficientų šioms trimis nurodytoms intervencijų sritims vertinimas ir su EGADP susijusi greičiausiai pervertinta suma, kuri

¹⁷ SWD(2021) 12, 1/2 dalis, Gairės dėl valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų, p. 29.

¹⁸ Ten pat.

sudaro 34,5 milijardo eurų. Savo vertinimą grindėme 40 % koeficiento priskyrimu teigiamam indėliui, kuris nėra nereikšmingas, o 0 % – neutraliam arba nereikšmingam indėliui¹⁹ (4 diagrama).

8 diagrama. Pakartotinis Europos Audito Rūmų atliktas koeficientų vertinimas

Pastaba. Šis pakartotinis vertinimas apima 064, 065, 066a, 033 ir 025ter intervencinių priemonių sritis.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis [specialiąja ataskaita dėl klimato srities išlaidų ir Pastatų energinio naudingumo direktyva](#).

24 Keturiais iš 14 EGADP nustatytų bendrų rodiklių siekiama įvertinti pažangą žaliosios pertvarkos srityje (9 diagrama). Savo ankstesniame darbe nustatėme, kad bendri rodikliai yra riboti, todėl sunku įvertinti bendrą veiksmingumą, be to, jais į žaliosios pertvarkos ramsčius atsižvelgiama tik iš dalies²⁰. Pavyzdžiui, nėra bendrų aplinkos apsaugos priemonių arba priemonių, kuriomis siekiama sumažinti išmetamą ŠESD kiekį, rodiklių, kurie būtų aktualūs siekiant EGADP aplinkos ir klimato tikslų. Neturint tokių rodiklių nėra galimybės įvertinti pažangos siekiant šių tikslų.

¹⁹ SWD(2022) 225, „Climate mainstreaming architecture in the 2021-2027 period“.

²⁰ Specialioji ataskaita 26/202342, 43 ir 94 dalys.

9 diagrama. Keturi bendri rodikliai pagal žaliosios pertvarkos ramstį

Šaltinis: Deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2106.

Neaiškus planuojamų EGADP priemonių indėlis į klimato srities veiksmus ir žaliają pertvarką

Mūsų audito kriterijai

25 Pagal EGADP reglamentą²¹ valstybės narės į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus turėtų įtraukti priemones, kurios yra svarbos žaliajai pertvarkai ir kuriomis prisidedama prie klimato srities tikslų įgyvendinimo. Klimato koeficientai turėtų atspindėti priemonių tikslus ir numatomą jų poveikį klimato srities veiksmams. Pagal tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, susijusias su šiomis priemonėmis, turėtų būti vertinama pažanga, padaryta siekiant EGADP tikslų, įskaitant žaliają pertvarką.

26 Vertiname, koku mastu valstybės narės, rengdamos savo planus, pasirinko priemones, kurios būtų svarbios žaliajai pertvarkai ir klimato srities veiksmams. Taip pat tikrinome, ar valstybės narės nustatė tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, pagal kurias būtų galima įvertinti veiksmingumą. Kadangi Komisija vertina nacionalinius planus, mes taip pat išnagrinėjome pateiktas gaires.

27 Apskritai pažymėjome, kad reikalavimas nustatyti kiekybinį klimato srities veiksmų tikslą paskatino valstybes nares į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukti su klimatu susijusias priemones. Kiekviename iš atrinktų valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų nustatėme priemones, kuriomis rengimo lygmeniu daugiausia dėmesio skirta priklausomybės nuo

²¹ EGADP reglamento 26 ir 39 konstatuojamosios dalys, 2, 4 ir 18 straipsniai.

iškastinio kuro mažinimui, atsinaujinančiųjų išteklių energijai ir energijos vartojimo efektyvumui (2, 3 ir 4 langeliuose pateikta keletas pavyzdžių).

2 langelis

Pastatų renovacija Kroatijoje ir Graikijoje

Energine pastatų renovacija reikšmingai prisidedama prie ES klimato tikslų, nes pastatuose suvartojama apie 40 % pirminės energijos ir išskiriama apie 36 % išmetamo CO₂ kiekio²².

Kroatija įtraukė priemonę ir nurodė 147 milijonus eurų numatomų išlaidų, kurių reikia, siekiant sumažinti 50 % metinį šilumos energijos poreikį šildymui ir 30 % pirminės energijos kiekį. Šios priemonės tikslas – renovuoti daugiabučius pastatus siekiant padidinti energijos taupymo potencialą.

Graikija pasiūlė priemonę, pagal kurią numatyta 1,25 milijardo eurų išlaidų energijos vartojimo efektyvumui didinti 105 000 gyvenamųjų vietų ir 150 MW galios įrengimui iš naujų atsinaujinančiųjų energijos išteklių.

3 langelis

Pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas Slovakijoje

Pramonės gamyba ir iškastinio kuro naudojimas pramonėje sudaro 41 % visų išmetamų teršalų kiekio Slovakijoje – tai didžiausia dalis tarp ES valstybių narių²³. Priemone, kurios numatytos išlaidos sudaro 362,7 milijono eurų, siekiama sumažinti išmetamą ŠESD kiekį finansuojant pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo projektus, taupant energiją ir naudojant novatoriškas aplinkosaugos technologijas daug anglies dioksido išskiriančiose pramonės šakose.

²² Kroatijos pradinis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas, p. 1124 ir Graikijos pradinis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas, p. 117.

²³ Slovakijos pradinis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas, p. 7.

4 langelis

Vandenilis iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir kitos dujos Portugalijoje

Portugalija siekia padidinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą iš vandenilio ir kitų dujų gamybą iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, kad būtų skatinamas ekonomikos augimas ir užimtumas, propaguojami moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra ir mažinama nacionalinė energetinė priklausomybė. Pagal EGADP priemonę, kuri sudaro 255 milijonus eurų, finansuojami 277 MW papildomi pajėgumai vandeniliui gaminti iš mažo anglies dioksido kiekio ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių.

28 Priemonės pagal EGADP reikėjo atrinkti per trumpą laiką: 2021 m. vasario mėn. priėmus [EGADP reglamentą](#), valstybės narės turėjo parengti savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, o tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes turėjo įgyvendinti iki EGADP nustatyto termino – 2026 m. rugpjūčio 30 d.²⁴ Komisija gairėse²⁵ valstybėms narėms paragino nustatyti brandžius projektus, atsižvelgiant į numatytą jų įgyvendinimo tvarkaraštį. Laiko planavimas buvo taip pat itin aktualus „REPowerEU“ skyriams (**01** dalis). Savo [nuomonėje 04/2022 dėl „REPowerEU“](#) pažymėjome, kad ribotas EGADP terminas ir tai, kiek laiko buvo numatyta ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų pakeitimams pateikti ir patvirtinti, galėjo būti netinkami kai kuriems „REPowerEU“ tikslams pasiekti²⁶.

29 Atlikę keturių į imtį įtrauktų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų analizę nustatėme, kad šios valstybės narės iš esmės laikėsi Komisijos gairių ir pasirinko brandžius projektus, taip pat tai, kad į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus jos įtraukė priemones, kurios paprastai finansuojamos pagal kitas ES priemones, arba priemones, kurioms įgyvendinti laukė lėšų. Taip pat savo imtyje nustatėme keturis pavyzdžius, susijusius su atsinaujinančiųjų energijos išteklių arba

²⁴ EGADP reglamento 18 straipsnio 4 dalies i punktas.

²⁵ SWD(2021) 12, 1/2 dalis, Gairės dėl valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų, p. 44.

²⁶ Nuomonė 04/2022 dėl „REPowerEU“, 7 dalis.

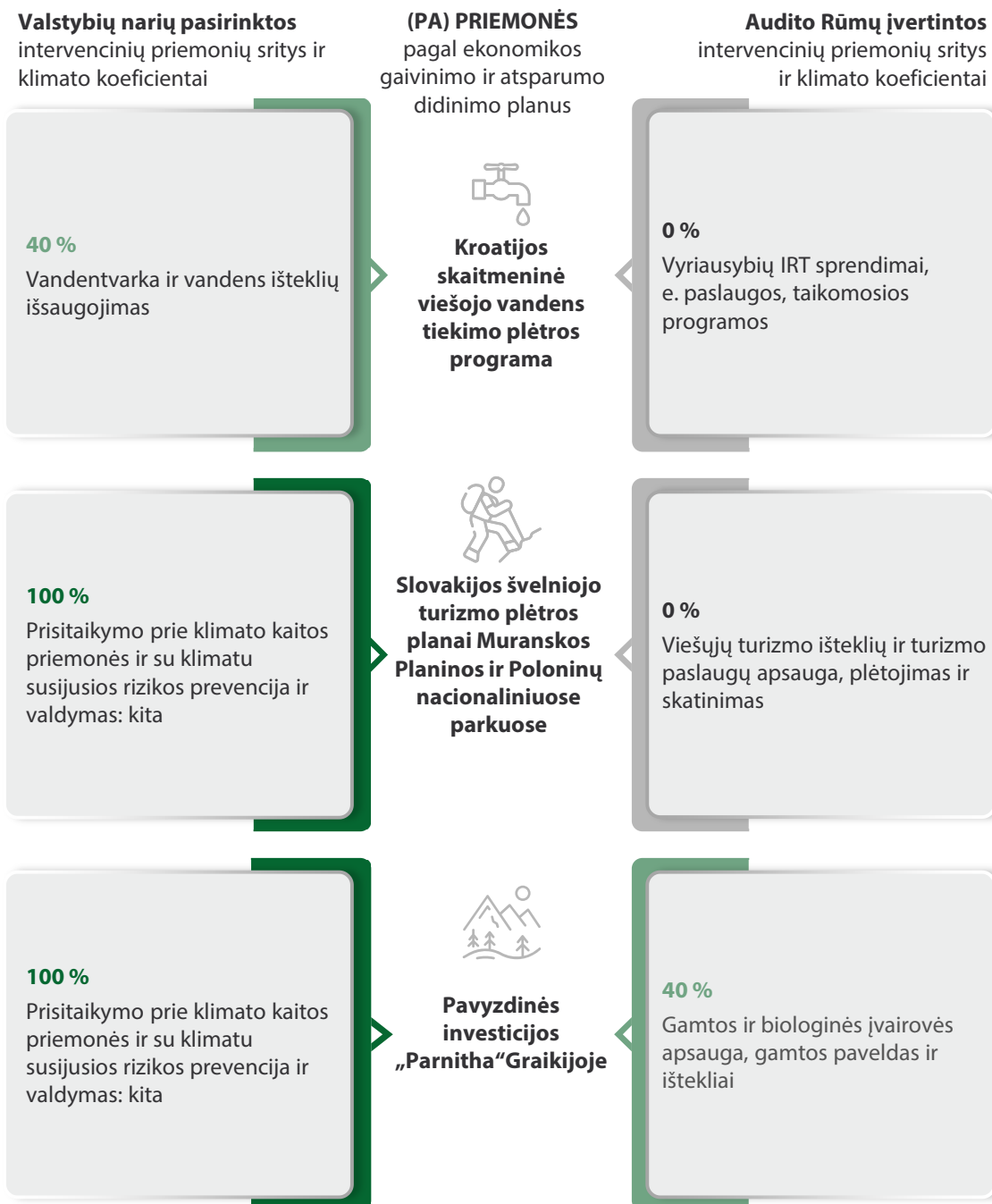
geležinkelių priežiūros priemonėmis, kurios gali būti laikomos pasikartojančių valdžios sektoriaus išlaidų dalimi²⁷. Tai leidžiama pagal EGADP tik tinkamai pagrįstais atvejais²⁸.

30 Taip pat vertinome, kaip priemonės buvo pažymėtos, kad būtų galima įvertinti jų klimato srities indėlį. Atrinktuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose nustatėme, kad (iš 55) 36 priemonių klimato koeficientai buvo tinkami. Manome, kad likusių 19 atvejų koeficientas nebuvo visiškai pagrįstas. Taip buvo todėl, kad šios (pa) priemonės neatitiko pasirinktų intervencinių priemonių sričių, taigi, neatspindėjo tiksliai pagrindinių priemonių pobūdžio ar tikslų. Priemonės vertinome pagal jų aprašymą, taip pat jų tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Manome, kad vertindama planus Komisija turėjo atkreipti dėmesį į šiuos neatitikimus. 12 iš 19 atvejų papriemonės perskyrėme intervencinių priemonių sritims, kurios geriau atspindi investicijų pobūdį ir susijusį koeficientą. Dėl to susidarė tikėtinas pernelyg padidintas bent 430 milijonų eurų įvertis. **10 diagramoje** pateikti pavyzdžiai, kurių atveju manome, kad valstybių narių pasirinkta ir Komisijos patvirtinta intervencinių priemonių sritis ir susijęs klimato koeficientas yra neteisingi.

²⁷ Pasaulio banko darbinis dokumentas, „[Recurrent expenditure requirements of capital projects](#)“.

²⁸ SWD(2021) 12, 1/2 dalis, „Guidance to member states RRP“, p. 16–17.

10 diagrama. Veiksmų klimato srityje stebėjimo, kuriuo neatspindimas (pa) priemonės pobūdis, pavyzdžiai

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis pradiniais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais ir EGADP reglamento VI priedu.

31 Komisijos pateiktose gairėse dėl priemonių, kuriomis prisidedama prie žaliosios pertvarkos, atrankos ir jų susiejimo su klimato koeficientais ir intervencinių priemonių sritimis²⁹ nebuvo pateikta konkrečių kiekvienai sričiai tinkamų priemonių pavyzdžių. Į gaires nebuvo įtraukta kriterijų ar rekomendacijų, kada priemonė turėjo būti suskaidyta į papriemones (**20** dalis).

32 Konkrečiai veiklai skirta priemonė gali būti priskirta skirtingoms intervencinių priemonių sritims, t. y. 100 % arba 40 %, priklausomai nuo to, ar ji yra susijusi su būtinomis sąlygomis, kurios turi būti įvykdytos³⁰. Pavyzdžiui, energijos vartojimo efektyvumo priemonėms paprastai taikomas 40 % klimato koeficientas. Kad tokios priemonės būtų laikomos 100 % susijusios su klimatu, **EGADP reglamente** reikalaujama, kad jomis pirminės energijos poreikis būtų sumažintas bent vidutine apimtimi. Vidutinės apimties renovacija atitinka 30–60 %³¹ sutaupytos pirminės energijos kiekį. Komisija savo gairėse nurodė, jog tam, kad priemonė būtų laikoma 100 % prisidedančia prie klimato politikos veiksmų, pakako vidutiniškai 30 % sutaupyti pirminės energijos (tai yra mažesnis leidžiamas intervalas)³². Tai reiškia, kad paprasta renovacija (kai sutaupoma mažiau nei 30 %) gali būti laikoma 100 % prisidedančia prie klimato tikslų, jei įgyvendinant kitus tos pačios priemonės projektus sutaupoma daugiau energijos.

33 **EGADP reglamente** nustatytas su klimato politikos veiksmais susijusių intervencinių priemonių sričių sąrašas apima apie 97 % visų EGADP priemonių su klimato srities indėliu. Likusiais atvejais valstybės narės galėtų naudoti *ad hoc* intervencinių priemonių sritis. Nustatėme, kad šios *ad hoc* sritys buvo naudojamos tik elektrinėms arba laidu įkraunamoms hibridinėms elektrinėms transporto priemonėms. Elektrinės transporto priemonės buvo pažymėtos 100 %, o laidu įkraunamoms hibridinėms elektrinėms transporto priemonės – 40 %. Neaišku, ar teisėkūros institucijos ketino neįtraukti tokių investicijų į klimato srities indėlį. Komisijos teigimu, tai, kad tokių intervencinių priemonių sričių nebuvo, laikoma neapsižiūrėjimu.

34 Probleminis klausimas susijęs su administracinėmis išlaidomis. Slovakija nustatė administracinių išlaidų papriemones, kad padengtų EGADP valdyti pasamdytų esamų darbuotojų ir rangovų atlyginimus. ES administracinės išlaidos nelaikomos klimato

²⁹ SWD(2021) 12, 1/2 dalis, „Guidance to member states RRP“.

³⁰ SWD(2021) 12, 1/2 dalis, „Guidance to member states RRP“, p. 28, **EGADP reglamento** V priedas.

³¹ Komisijos rekomendacija dėl pastatų renovacijos.

³² SWD(2021) 12, 1/2 dalis, „Guidance to member states RRP“, p. 30.

srities išlaidomis³³. Be to, EGADP atveju esamų darbuotojų išlaidos paprastai laikomos pasikartojančiomis nacionalinėmis biudžeto išlaidomis ir neturėtų būti pakeičiamos EGADP finansavimu (išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus)³⁴. Tačiau Slovakijos institucijos administracinių išlaidų papriemonėms priskyrė teigiamą klimato koeficientą, o tai, mūsų vertinimu, yra nepagrįsta.

35 Išanalizavę įimtį įtrauktoms priemonėms priskirtas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes keturiuose mūsų atrinktose valstybėse narėse, nustatėme pavyzdžių, kai tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis neužtikrinamas pažangos, padarytos įgyvendinant žaliąją pertvarką, stebėjimas arba kurios neapima visų su klimatu susijusių papriemonių (**1 lentelė**). Tai reiškia, kad pagal tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes bus atliekami mokėjimai, nepateikiant informacijos apie papriemonės indėlį į žaliąją pertvarką ir jos rezultatus. Manome, kad Komisija galėjo paprašyti patobulinti siektinas reikšmes. Įgyvendinimo pažangai įvertinti naudojamos tarpinės ir siektinos reikšmės. Savo ankstesniame darbe pažymėjome³⁵, kad jos daugiausia yra orientuotos į išdirbius, o ne rezultatus. Tačiau nustatėme gerą pavyzdį Slovakijoje, kur pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonės tikslas buvo nustatytas atsižvelgiant į faktinį išmetamo CO₂ kiekio sumažinimą.

1 lentelė. Mūsų nustatytų trūkumų, susijusių su žaliosios pertvarkos siektinomis reikšmėmis, pavyzdžiai

Nustatytas trūkumas	Valstybių narių pavyzdžiai
 <p>Trūksta su klimatu susijusių tikslų, kad būtų galima stebėti įgyvendinimo pažangą</p>	<p>Slovakijoje vienintelė papriemonės pritaikymo prie klimato kaitos siektina reikšmė yra susijusi su projektų atranka. Komisija lėšas išmokės nežinodama, ar projektais prisidedama prie priemonės tikslo ir ar jie apskritai yra užbaigti.</p>
 <p>Tarpinės ir siektinos reikšmės neapima visų su klimatu susijusių papriemonių</p>	<p>Graikijoje pramonės parkams skirta priemonė buvo išskaidyta, kad atskirai apimtų investicijas į saulės energiją, vandentvarką, nuotekų surinkimą ir t. t. Galutinėje tarpinėje reikšmėje, susijusioje su visų atrinktų projektų statybos užbaigimu, nė viena iš šių papriemonių neminama.</p>

³³ Komisija, [klimato aspekto integravimo tinklalapis](#).

³⁴ SWD(2021) 12, 1/2 dalis, „Guidance to member states RRs“, p. 16.

³⁵ Specialioji ataskaita 21/2022, 81 dalis ir Specialioji ataskaita 26/2023, 95 dalis.

Nedaug įrodymų, kad EGADP priemonių įgyvendinimu būtų prisidedama prie žaliosios pertvarkos

Nenuosekliai taikomas reikšmingos žalos nedarymo principas

Mūsų audito kriterijai

36 Visos EGADP priemonės, įskaitant žaliąją pertvarką, turėtų nedaryti reikšmingos žalos šešioms aplinkos tikslams, kaip apibrėžta [Taksonomijos reglamento](#)³⁶ 17 straipsnyje.

37 Tikrinome, kaip mūsų imties priemonėse buvo taikomas reikšmingos žalos nedarymo principas (RŽNP) ir kaip jomis prisidedama prie klimato politikos veiksmų.

38 RŽNP siekiama užtikrinti, kad visos pagal EGADP finansuojamos priemonės būtų tvarios aplinkosaugos atžvilgiu. [EGADP reglamente](#) reikalaujama, kad Komisija atliktų išsamų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimą, siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi reikšmingos žalos nedarymo principo³⁷ (**11 diagrama**). Šis principas pirmą kartą taikomas kaip finansavimo sąlyga. Vertinant, ar laikomasi RŽNP, reikia įvertinti kiekvienos priemonės atitiktį. Tinkamai pagrįstais atvejais vieną ar kelis aplinkosaugos tikslus galima vertinti supaprastinta tvarka.

39 Komisijos gairėse buvo leidžiama taikyti supaprastintą metodiką nustatčius, „kad priemone 100 % padedama siekti vieno iš šešių aplinkos tikslų, (...) nes laikoma, kad ji atitinka RŽNP tikslą“³⁸. Be to, techninėse gairėse leista taikyti supaprastintą metodą konkrečiam tikslui, kai priemonė jam nedaro jokio poveikio arba numatomas poveikis yra nereikšmingas. Tačiau [RŽNP techninėse gairėse](#) manyta, kad tokiose srityse, kaip energetika, transportas, atliekų tvarkymas ir pramonė, mažai tikėtina, jog priemonėms būtų taikoma supaprastinta metodika, nes yra didesnė rizika, kad bus padarytas poveikis vienam ar daugiau tikslų.

³⁶ EGADP reglamento 5 straipsnio 2 dalis.

³⁷ EGADP reglamento 18 straipsnio 4 dalies d punktas.

³⁸ RŽNP taikymo pagal EGADP reglamentą techninės gairės.

11 diagrama. Šeši aplinkos tikslai, kuriems pagal EGADP taikomas reikšmingos žalos nedarymo principas

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Taksonomijos reglamentu.

40 Komisija mano, kad už tinkamo RŽNP įgyvendinimo užtikrinimą yra visiškai atsakingos valstybės narės³⁹. Tačiau vertindama ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus ji turi patikrinti, ar laikomasi RŽNP. Įgyvendinimo etape Komisija tikrina, ar laikomasi RŽNP apsaugos priemonių, aprašytų Tarybos sprendime, kuriuo patvirtinamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas, su sąlyga, kad šios apsaugos priemonės būtų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių dalis. Yra labai svarbu tinkamai įvertinti RŽNP, nes priemonė tampa netinkama finansuoti, jei ja pažeidžiamas reikšmingos žalos nedarymo principas⁴⁰. Anksčiau nustatėme, kad Komisija iš esmės tinkamai įvertino EGADP priemones ir jų atitiktį RŽNP, prireikus reikalaujama, kad būtų pritaikytos išimties arba priimti pakeitimai⁴¹, tačiau kiekybiškai neįvertino galimai žalingų priemonių poveikio pobūdžio ir masto.

41 Mūsų atlikta RŽNP vertinimo, susijusio su 24 į imtį įtrauktomis priemonėmis, analizė parodė, kad pagal RŽNP gaires keturios atrinktos valstybės narės šį principą taikė skirtingai. Pavyzdžiui, Kroatija atliko esminį visų šešių į mūsų imtį įtrauktų priemonių RŽNP vertinimą, o Graikija visada pasirinkdavo supaprastintą metodiką – net ir priemonėms, dėl kurių kyla didesnė rizika, kad bus padarytas poveikis vienam ar keliems RŽNP tikslams (**40** dalis) – kuriai Komisija pritarė. Savo darbe patvirtinome, kad nacionalinių institucijų manymu RŽNP nuostatos yra sudėtingos ir naujoviškos, taigi ir sunkiai įgyvendinamos.

³⁹ Gairės dėl RŽNP laikymosi įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą.

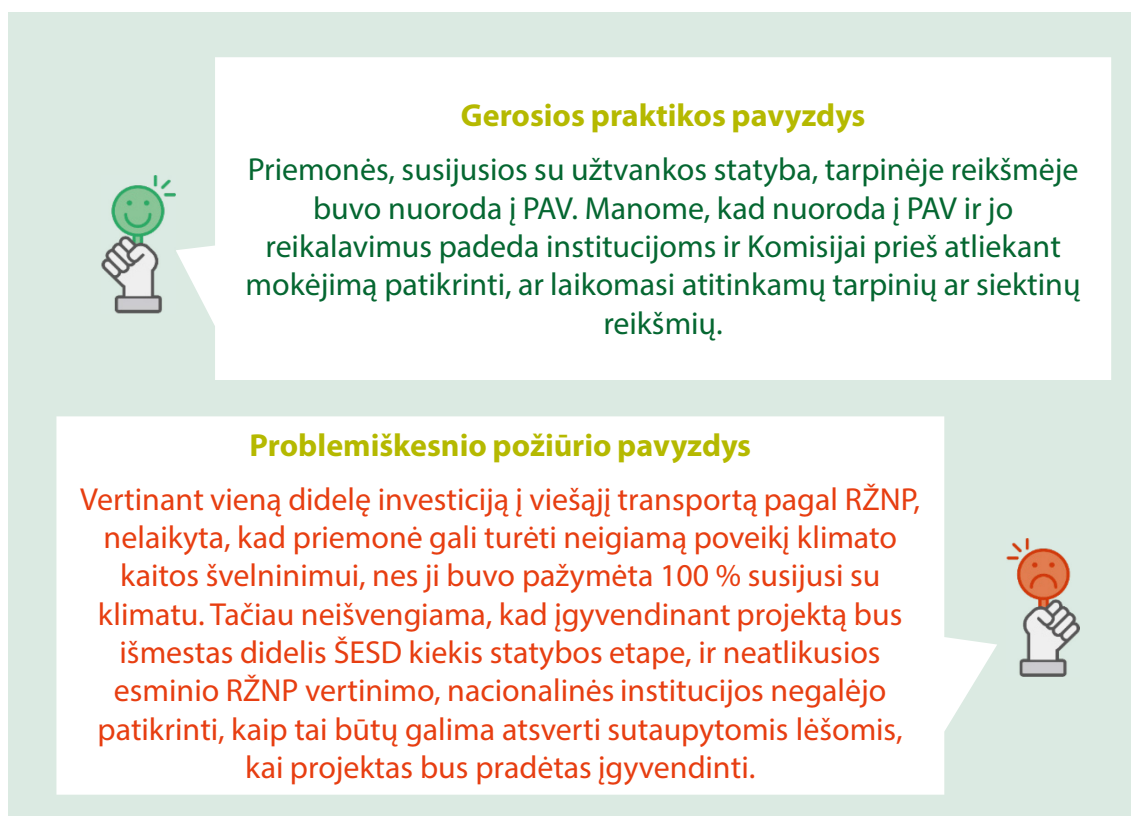
⁴⁰ Ten pat.

⁴¹ Specialioji ataskaita 21/2022, 58 ir 60 dalys.

42 Pagal iš dalies pakeistą [EGADP reglamentą](#), esant tam tikroms sąlygoms⁴² kai kurioms „REPowerEU“ priemonėms RŽNP netaikomas, pavyzdžiui, priemonėms, kurių reikia siekiant nedelsiant užtikrinti energetinį saugumą. Kaip pripažįstame savo [nuomonėje dėl „REPowerEU“](#), tokia išimtis kelia riziką EGADP veiksmingumui siekiant žaliosios pertvarkos, nes sudaromos sąlygos kompromisui tarp tikslo užtikrinti saugų energijos tiekimą ir spręsti aplinkos bei klimato problemas.

43 Be reikšmingos žalos nedarymo principo, pagal [Direktyvą 2011/92/ES](#) atliekamas didelių pastatų ar plėtros projektų poveikio aplinkai vertinimas (PAV). [12 diagramoje](#) parodyti skirtingi požiūriai į šiuos aplinkosaugos reikalavimus. Savo ankstesniame darbe, susijusiame su Komisijos atliktu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimu, pateikėme panašią pastabą⁴³.

12 diagrama. Aplinkosaugos reikalavimų Portugalijoje vertinimas

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis iš Portugalijos institucijų gauta informacija.

⁴² EGADP reglamento su pakeitimais, padarytais [Reglamentu \(ES\) 2023/435](#) dėl „REPowerEU“ skyrių, 21c straipsnio 6 dalis.

⁴³ [Specialioji ataskaita 21/2022](#), 60 ir 61 dalys.

Ne visos su klimatu susijusios priemonės yra tokios ekologiškos, kaip planuota

Mūsų audito kriterijai

44 Taikant priemones, kurios yra pažymėtos kaip susijusios su klimatu, turėtų būti veiksmingai prisidedama prie žaliosios pertvarkos ir parodomas teigiamas indėlis į klimato politikos veiksmus, be kita ko, siekiant ES klimato srities tikslų⁴⁴.

45 Audito metu tikrinome dabartinę su klimatu susijusių priemonių įgyvendinimo padėtį. Įvertinome galimus neatitikimus, palyginti su pradine priemonės struktūra ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose.

46 Analizuodami atrinktas priemones, pažymėtas kaip prisidedančios prie klimato politikos veiksmų, kilo abejonių dėl to, ar priemonės yra tokios ekologiškos, kaip planuota. [5 langelyje](#) pateikti neatitikimų, susijusių su priemonėmis, kurios nėra tokios ekologiškos, kaip aprašyta, pavyzdžių, kuriuos nustatėme visose į mūsų imtį įtrauktose valstybėse narėse vertindami priemonių įgyvendinimą.

⁴⁴ EGADP reglamento 4 straipsnis ir 19 straipsnio 3 dalies e punktas, V priedo 2.5 punktas.

5 langelis

Su klimatu susijusių priemonių, kurios nėra tokios ekologiškos, kaip aprašyta, pavyzdžiai

Poveikis aplinkai neįvertintas

Graikijoje įgyvendinant šią priemonę ketinama pastatyti naują hidroakumuliacinę hidroelektrinę. Sukaupta šios rūšies energija turi didžiausią galią ir ilgiausią gyvavimo trukmę, palyginti su baterijomis ir vandenilio kaupimo sistemomis, tačiau aplinkos atžvilgiu ji yra mažiau tvari, nes prisideda prie biologinės įvairovės nykimo vandens gyvūnijoje⁴⁵. Nustatėme, kad su priemone susijusi galima žala biologinei įvairovei nebuvo įvertinta (41 dalis) ir švelninimo veiksmai – nenustatyti.

Neteisingai įvertintas klimato srities indėlis

Kroatijoje mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros priemonė buvo pažymėta kaip „švarus miesto transportas“ (100 % koeficientas). Šiame projekte daugiausia dėmesio skiriama konkurencingumui ir skaitmeninimui. Manome, kad tinkamesnė intervencijos sritis būtų „Transporto skaitmeninimas, kai jis iš dalies skirtas išmetamam šESD kiekiui mažinti: keliai“, skiriant 40 % koeficientą. Nustatėme, kad projektas gali turėti teigiamą šalutinį poveikį klimatui, nes pagal jį bus naudojamos elektrinės transporto priemonės, tačiau to nepakanka 100 % klimato koeficientui pagrįsti.

Portugalijoje pagal miškų prisitaikymo prie klimato kaitos priemonę (100 % koeficientas) buvo finansuojami civilinės saugos centrų architektūros projektai ir renovacijos darbai kaimo vietovėse. Manome, kad šios išlaidos yra neįvertintos susijusios su prisitaikymu prie klimato kaitos, todėl 100 % koeficientas negali būti pagrįstas.

47 Taip pat palyginome atrinktomis priemonėms skirtas sumas su numatomais šių priemonių rezultatais. Nustatėme du atvejus, kai, remiantis įgyvendinimo būkle, kokia buvo mūsų audito vizitų 2023 m. antrąjį pusmetį metu, siektina reikšmė galėjo būti pasiekta išleidžiant nedidelę dalį numatytų išlaidų, nes nustatytos siektinos reikšmės buvo labai mažos (6 langelis).

⁴⁵ EPRS, [What if increased energy storage could help fix climate change?](#), 2023.

6 langelis

Priemonių, kurių biudžetas nustatytas pernelyg didelis siektinai reikšmei įgyvendinti, pavyzdžiai

Slovakijoje, remiantis peržiūretu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, priemone siekiama modernizuoti 83 MW energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių pajėgumus. 2022 ir 2023 m. institucijos paskelbė tris kvietimus teikti pasiūlymus, skirtus hidroelektrinėms, biudžetų ar biometano įrenginiams modernizuoti. Atlikdami auditą nustatėme, kad aštuoniomis paraiškėmis, patvirtintomis pagal kvietimą teikti paraiškas dėl hidroelektrinių, buvo galima pasiekti 78 MW padidinto pajėgumo, o tai atitinka 94 % siektinos reikšmės. Todėl kyla abejonių dėl siektinos reikšmės užmojo. Slovakijos šiems projektams patvirtintos sumos sudaro 30 % numatomų priemonės išlaidų. Todėl likusiais 70 % paramos galėjo būti įgyvendinta tik 6 % siektinos reikšmės, o tai rodo, kad priemonę būtų buvę galima įgyvendinti tik su dalimi sąnaudų, nes nustatyta siektina reikšmė buvo labai maža.

Portugalijoje privačių pastatų renovacijos didinant jų energijos vartojimo efektyvumą priemonės pradinė siektina reikšmė buvo 1 milijonas m² renovuoto ploto. Nustatėme, kad finansuoti projektai šią siektiną reikšmę viršijo 10 kartų (10 milijonų m²) ir sudarė 41 % numatomų lėšų (123 iš 300 milijonų eurų). Portugalijai skirtame skyriuje „REPowerEU“ ši priemonė papildyta papildoma 120 milijonų eurų suma, atnaujinant siektiną reikšmę – 7,6 milijono m² renovuoto ploto. Atsižvelgdami į projektus, kuriais siektina reikšmė jau įgyvendinta, manome, kad šiai priemonei nustatyta siektina reikšmė buvo per maža, palyginti su skirtomis sumomis.

EGADP ataskaitose dėl klimato srities išlaidų ir žaliosios pertvarkos pateikta informacija neatitinka faktinių išlaidų ir rezultatų

Aklosios zonos užfiksuojant EGADP žaliosios pertvarkos priemonių veiksmingumą

Mūsų
audito
kriterijai

48 Komisija turėtų stebėti ir vertinti pagal EGADP⁴⁶ vykdomos žaliosios pertvarkos veiksmingumą.

⁴⁶ EGADP reglamento 63 konstatuojamoji dalis ir 29 straipsnis.

49 Tikrinome, kaip pagal EGADP sistemą stebimas priemonių veiksmingumas žaliosios pertvarkos srityje. Įvertinome, koku mastu bendrais rodikliais suteikiama pakankamai informacijos apie į mūsų imtį įtrauktas priemones ir galimą žaliosios pertvarkos priemonių indėlį siekiant ES klimato srities tikslų.

50 Pagal EGADP teisinę sistemą nereikalaujama vertinti EGADP žaliosios pertvarkos priemonių poveikio siekiant ES klimato srities tikslų. Tačiau savo gairėse Komisija paragino valstybes nares savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose įvertinti reformų ir investicijų poveikį išmetamo ŠESD kiekio mažinimui, atsinaujinančiųjų išteklių energijos daliai ir energijos vartojimo efektyvumui. Ji taip pat paragino valstybes nares įvertinti, koku mastu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai padėtų siekti 2030 m. klimato srities tikslų⁴⁷. Nustatėme, kad nė viena iš mūsų atrinktų valstybių narių to nepadarė. Jos nevertino indėlio siekiant klimato ir energetikos tikslų nei atskirų priemonių lygmeniu, nei ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų lygmeniu.

51 Tačiau EGADP teisinėje sistemoje numatyti keturi rodikliai, skirti jos veiksmingumui siekiant žaliosios pertvarkos stebėti (24 dalis). Atlikdami auditą nagrinėjome bendrus žaliosios pertvarkos priemonių rodiklius ir nustatėme, kad jais nebuvo suteikta pakankamai informacijos apie veiksmingumą. Mūsų 24 priemonių imtyje 14 buvo probleminės:

- vienos priemonės rezultatai, apie kuriuos pranešta, nėra vien tik susiję su EGADP priemonėmis (7 langelis, Portugalijos pavyzdys);
- šešių priemonių bendri rodikliai neapima žaliosios pertvarkos, o patys rodikliai, kaip nustatėme, apima tik ribotą žaliosios pertvarkos aprėptį (žr. 24 dalį);
- septynias priemones apima bendri rodikliai, kuriais nesuteikiama svarbios informacijos apie pažangą, padarytą siekiant priemonės tikslų (7 langelis, Kroatijos ir Slovakijos pavyzdžiai).

⁴⁷ SWD(2021) 12, 1/2 dalis, „Guidance to member states RRP“, p. 4.

7 langelis

Priemonių, kurių rodiklių nepakanka jų veiksmingumui klimato srityje nustatyti, pavyzdžiai

Portugalijoje priemonė, apimanti informuotumo didinimą ir prevencinius veiksmus, susijusius su miškų gaisrais, yra susijusi su bendrais gyventojų, kuriems tokia priemonė naudinga, rodikliais (4 bendras rodiklis, [9 diagrama](#)). Tikimasi, kad prisitaikymo prie miškų gaisrų priemonė bus naudinga 30 % visų Portugalijos gyventojų. Manome, kad šiuo rodikliu nesuteikiama tikslios informacijos apie šios priemonės poveikį klimatui, nes juo yra viršijama priemonės aprėptis.

Kroatijoje energetikos sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonė, kuri daugiausia skirta senoms perdavimo linijoms pakeisti naujomis, yra susijusi su vienu papildomų įrengtųjų pajėgumų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių rodikliu (2 bendras rodiklis, [9 diagrama](#)). Nors pagal priemonę suteikiami papildomi pajėgumai, to savaime nebus pasiekta. Taigi rodiklis šiai priemonei nėra aktualus, todėl jo veiksmingumas klimato srityje nėra stebimas.

Slovakijoje ligoninių statybos ir rekonstrukcijos priemonė įtraukta į metinio pirminės energijos suvartojimo sutaupymo rodiklį (1 bendras rodiklis, [9 diagrama](#)). Tačiau manome, kad dėl naujų pastatų energijos nesutaupoma ([8 diagrama](#)). Vienintelis kitas šios priemonės rodiklis yra jos siektina reikšmė, susijusi su lovų skaičiumi. To nepakanka priemonės veiksmingumui ir poveikiui klimatui įvertinti.

52 Bendri žaliosios pertvarkos rodikliai nėra skirti tam, kad galiausiai būtų galima stebėti atskirų priemonių poveikį klimato ir aplinkosaugos veiksams ([24 dalis](#)). Išmetamo ŠESD kiekio mažinimas nėra įtraukiamas į planus kaip konkreti siektina reikšmė, nes bendrieji rodikliai jų neapima ([35 dalis](#)). Be to, bendru papildomų atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumų rodikliu nebus suteikiama informacijos apie iškastinio kuro pakeitimą atsinaujinančiais energijos išteklių energijos gamybai. Tačiau svarbu ne tik sumažinti santykinę iš iškastinio kuro pagamintos energijos dalį energijos rūšių derinyje, bet ir absoliučiais skaičiais sumažinti iškastinio kuro energijos suvartojimą⁴⁸. Atsižvelgdami į bendrų rodiklių apribojimus, darome išvadą, kad jie negali būti naudojami vertinant, koku mastu su klimatu susijusiomis EGADP priemonėmis prisidedama prie klimato politikos veiksmy.

⁴⁸ SEI, Climate Analytics, E3G, IISD, and UNEP, [The Production Gap: Phasing down or phasing up?](#), 2023 m.

53 2023 m. gruodžio mėn. Komisija paskelbė ataskaitą, kurioje siekė įvertinti galimą ŠESD kiekio sumažinimą dėl EGADP priemonių dalies⁴⁹. Ataskaitoje daroma išvada, kad iki 2023 m. rugpjūčio mėn. įgyvendintomis tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis (153 iš 1 729) pasiekta 0,5 % šio numatyto išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo. Ataskaitoje Komisija paaiškina, kad toks mažas kiekis gautas dėl to, kad EGADP priemonės dar tik pradedamos įgyvendinti, ir dėl to, kad nebuvo įtrauktos tarpinės ir siektinos reikšmės, kurių poveikio išmetamo ŠESD kiekio mažinimui nebuvo galima nustatyti.

Neteikiama informacijos apie faktines klimato srities veiksmų išlaidas

Mūsų audito kriterijai

54 Ataskaitos dėl EGADP indėlio į klimato politikos veiksmus turėtų būti patikimos ir pagrįstos patikimomis prielaidomis. Kad jos būtų aktualios suinteresuotiesiems subjektams, jose turėtų būti tiksliai nurodytos klimato politikos veiksmams skirtos faktinės išlaidos ir indėlis siekiant ES klimato srities tikslų⁵⁰.

55 Tikrinome, kaip Komisija teikia ataskaitas dėl EGADP klimato srities indėlio siekiant 37 % tikslo ir dėl asignavimų pagal nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus (**06** dalis).

56 Reikalavimas 37 % nacionalinių asignavimų skirti klimato srities veiksmams buvo iš anksto patikrintas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimo ir patvirtinimo etapais (**09** dalis). Vėliau savo 2022 m. metinėje valdymo veiklos rezultatų ataskaitoje dėl ES biudžeto veiksmingumo Komisija pranešė, kad pagal EGADP klimato srities indėlis sudarė 203 milijardus eurų, t. y. 40 %⁵¹. Tai buvo pagrįsta valstybių narių pradiniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose nurodytomis numatomomis išlaidomis, o ne faktinėmis išlaidomis. 2024 m. vasario mėn. duomenimis, peržiūrėjus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, planuojamas klimato srities indėlis buvo padidintas ir, Komisijos teigimu, sudaro 275 milijardus eurų, arba 42,5 % (**5 diagrama**).

⁴⁹ Europos Komisija, [NGEU ataskaita dėl žaliųjų obligacijų poveikio](#), 2023 m., p. 17.

⁵⁰ Remiantis Tarptautinių viešojo sektoriaus apskaitos standartų valdyba, „[Recommended practice guideline 3 – Reporting Service Performance Information](#)“.

⁵¹ Europos Komisija, [2022 m. metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita](#), II tomas, p. 9.

57 Komisija nestebi faktinės ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose nurodyto klimato srities indėlio dalies ir sumų, nes EGADP reglamente nereikalaujama, kad Komisija teiktų ataskaitas dėl faktinių klimato srities išlaidų, kuriomis prisidedama prie 37 % tikslo įgyvendinimo, o tik dėl numatomų išlaidų (56 dalis). Pagal EGADP finansavimo arba paskolų susitarimus su Komisija valstybės narės privalo deklaruoti visas išmokėtas išlaidas, kuriomis siekiama klimato srities tikslų⁵². Remiantis susitarimais, į šią informaciją neatsižvelgiama atliekant EGADP mokėjimus. Mūsų nuomone Komisija galėtų ja pasinaudoti faktinėms klimato srities išlaidoms stebėti. Tačiau taip nėra.

58 Faktinės bet kurios EGADP priemonės išlaidos, neatsižvelgiant į jos klimato srities indėlį, gali labai skirtis nuo išlaidų, apskaičiuotų, kai buvo tvirtinami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai, o tai turi įtakos klimato srities indėlio daliai. Kaip patvirtino Komisija, mokėjimai turėtų būti atliekami net jei faktinės pagrindinės priemonės išlaidos yra mažesnės (arba didesnės) nei iš pradžių numatyta (47 dalis ir 6 langelis), su sąlyga, kad pasiektos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės. Nepaisant šių skirtumų, visa iš pradžių suplanuota šios priemonės išlaidų suma vis tiek bus įskaičiuota į EGADP klimato srities išlaidų tikslą. Todėl manome, kad esama rizikos, jog pateikta informacija gali neatitikti faktinio EGADP klimato srities indėlio, o tai gali turėti įtakos atskaitomybei siekiant 37 % tikslo.

59 Be to, kyla rizika, kad uždelstas su klimatu susijusių projektų įgyvendinimas ir lėtas lėšų įsisavinimas turės įtakos tam, kad būtų pasiektas visas 275 milijardų eurų klimato srities indėlis (56 dalis). Projektai vėluoja, pavyzdžiui, dėl vėlavimų vykdant viešųjų pirkimų procedūras arba vėluojant gauti veiklos leidimus. Savo darbe taip pat nustatėme, kad nacionalinės institucijos tinkamai neįvertino laiko priemonėms įgyvendinti. Kitų priemonių paklausa yra mažesnė, nei tikėtasi, o tai turi įtakos lėšų įsisavinimui (8 langelis). Faktinis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytas klimato srities indėlis bus mažesnis nei iš pradžių apskaičiuota, jei susijusios priemonės nebus užbaigtos arba jos bus tik iš dalies užbaigtos iki EGADP terminų.

⁵² Komisijos ir valstybių narių finansavimo susitarimo 7 straipsnis.

8 langelis

Priemonių, kurioms įgyvendinti gali kilti sunkumų ir todėl darančių įtakos klimato srities ataskaitoms, pavyzdžiai

Nėra priemone besidominčių konkurso dalyvių

Slovakijoje vis dar vykdomi naujos liginės statybos viešieji pirkimai, kuriuos planuojama užbaigti 2026 m. viduryje. Pradiniu konkursu nesusidomėjo nė vienas konkurso dalyvis, nes nė vienas rangovas nenorėjo įsipareigoti atlikti darbus per trumpus terminus, kaip patvirtino Slovakijos institucijos. Pagal Slovakijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą tai yra viena iš svarbiausių investicijų, prisidedančių prie žaliosios pertvarkos.

Įgyvendinimo vėlavimai

Vandenilio gamybos projektams reikalingas ilgas procesas, kad būtų gautas leidimas vykdyti veiklą. Vėlavimas gauti leidimus ir tiekimo grandinės sutrikimai taip pat sulėtino įgyvendinimą. Portugalijoje mūsų vizito metu (2023 m. liepos mėn.) tik vienam iš 23 patvirtintų projektų buvo skirtas išankstinis mokėjimas darbams pradėti.

Mažas susidomėjimas priemone

Graikijoje iki 2024 m. sausio mėn. buvo gauta tik 171 paraiška dėl elektromobilumo priemonės įkrovimo priegoms finansuoti. Tai atitinka 2,7 % galutinės siektinos reikšmės ir rodo menką galutinių paramos gavėjų susidomėjimą dalyvauti įgyvendinant veiksmus. Taip pat ir tik 6 % planuoto taksi skaičiaus pakeičiami elektra varomomis transporto priemonėmis. Siekdamas spręsti menko susidomėjimo problemą, nacionalinės institucijos padidino paramą seniesiems taksi pakeisti ir pratęsė paraiškų teikimo terminą paramos gavėjams.

Nėra sąsajos tarp išlaidų ir žaliosios pertvarkos ataskaitų

Mūsų
audito
kriterijai

60 Ataskaitos dėl žaliosios pertvarkos turėtų būti patikimos ir pagrįstos patikimomis prielaidomis. Paskelbtoje informacijoje turėtų būti aiškiai nurodyta jos rengimo metodika⁵³.

⁵³ Remiantis Tarptautinių viešojo sektoriaus apskaitos standartų valdyba, „Rekomenduojamos praktikos gairės Nr. 3. Informacijos apie paslaugų veiksmingumą teikimas“.

61 Patikrinome metodiką, kurią Komisija naudojo teikdama pažangos įgyvendinant žaliosios pertvarkos ramstį ataskaitas. Taip pat įvertinome [EGADP rezultatų suvestinėje](#) atskleistos informacijos apie žaliąją pertvarką patikimumą.

62 Komisijos metodika, kurią ji taiko ataskaitoms dėl žaliosios pertvarkos teikti, skiriasi nuo metodikos, naudojamos 37 % klimato srities indėliui apskaičiuoti. Kalbant apie žaliąją pertvarką, kiekvienai priemonei priskirtam pirminiam arba antriniam ramsčiui taikomas toks pat svertinis koeficientas: metodikoje nedaroma skirtumo pagal tai, ar numatomas indėlis siekiant klimato ir aplinkos tikslų yra reikšmingas (100 %), ar vidutinis (40 %). Kai priemonė priskiriama žaliajai pertvarkai tiek pagal pirminį, tiek pagal antrinį ramsčius, jos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės priskiriamos žaliajai pertvarkai du kartus. Komisijos vertinimu, tokie atvejai sudarė apie 1,8 % į 27 pradinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktų papriemonių.

63 Kitas abiejų metodikų skirtumas yra tas, kad indėlis siekiant 37 % tikslo apskaičiuojamas tik *ex ante* (**56** dalis). Teikiant ataskaitas dėl žaliosios pertvarkos siekiama stebėti pažangą, o EGADP teisės aktuose nustatyta pareiga teikti ataskaitas dėl išlaidų pagal ramsčius⁵⁴ (**3 diagrama**). Komisija mano, kad ši nuostata įgyvendinama teikiant ataskaitas dėl valstybėms narėms išmokėtų lėšų, atsižvelgiant į patenkinamą tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimą (**03** dalis). Mūsų nuomone, [EGADP reglamente](#) aiškiai nepasakyta, ar ataskaitose turėtų būti nurodytos faktinės, ar numatomos išlaidos, o Komisijos ataskaitose nurodomos tik numatomos išlaidos⁵⁵.

64 Siekdama pranešti apie išmokų pagal ramsčius pažangą, Komisija apskaičiuoja tarpinės reikšmės arba siektinos reikšmės vieneto vertę. Šis skaičius gaunamas padalijus visą valstybei narei skirtą EGADP asignavimą iš jos bendro tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių skaičiaus⁵⁶. Tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės nėra tiesiogiai priskirtos ramsčiams. Siekdama nustatyti su žaliaja pertvarka susijusias reikšmes, Komisija tikrina su priemonėmis susijusius pirminius ir antrinius ramsčius (**05** dalis). Laikoma, kad tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis prisidedama prie žaliosios pertvarkos ramsčio įgyvendinimo, jei su juo susijusi bent viena iš jų papriemonių.

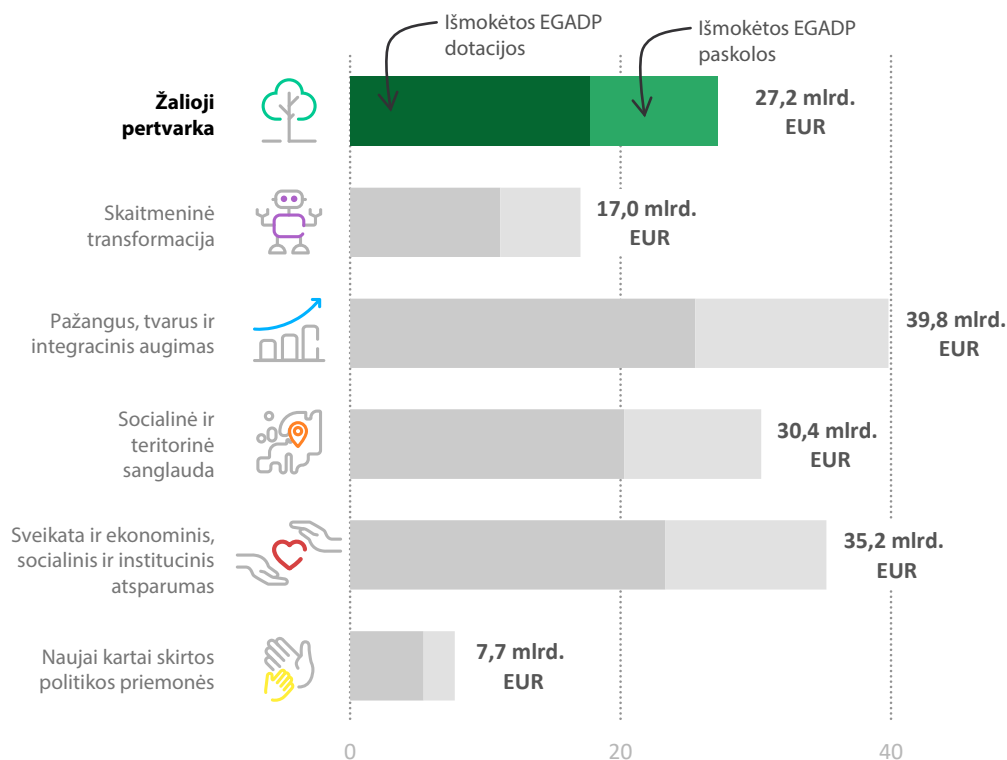
⁵⁴ [EGADP reglamento](#) 29 straipsnio 3 dalis.

⁵⁵ [Specialioji ataskaita 26/2023](#), VII dalis.

⁵⁶ [Specialioji ataskaita 26/2023](#), 78 dalis.

65 EGADP rezultatų suvestinėje (05 dalis) pateikiama informacija apie Komisijos išmokas pagal ramsčius ir apie pasiektas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. 2024 m. vasario mėn. duomenimis, valstybėms narėms buvo išmokėti 103 milijardai eurų dotacijų ir 54 milijardai eurų paskolų (be 13 % išankstinio finansavimo, apie 68 milijardus eurų). Su žaliosios pertvarkos ramsčiu susijusios išmokos sudaro 17 % (27,2 milijardo eurų) visų iki šiol išmokėtų sumų (13 diagrama). Atsižvelgiant į tai, kad vien su klimatu susijusiomis priemonėmis turėtų būti prisidedama prie 42,5 % pagal EGADP skirtos sumos (09 dalis) ir kad žalioji pertvarka turėtų apimti 34 papildomas aplinkos apsaugos priemones, kurios nėra įtrauktos į klimato srities veiksmų stebėjimą, ši suma vis dar yra gana maža.

13 diagrama. Išmokos pagal ramsčius, kaip parodyta EGADP rezultatų suvestinėje (milijardais eurų)

Šaltinis: EGADP rezultatų suvestinė, 2024 m. vasario mėn. duomenys

66 Pagal ataskaitų teikimo metodą gautos žaliajai pertvarkai išmokėtos sumos gali būti nurodytos per mažos arba per didelės, nes tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių vieneto vertė neatspindi nei faktinių, nei numatomų priemonių išlaidų. Pavyzdžiui, Portugalijos pastatų energijos vartojimo efektyvumo priemonėje nustatyti su renovuota teritorija susiję tikslai. Naudojant vieneto vertę, 45 000 m² atnaujinimas bus

vertinamas kaip lygiai toks pat indėlis siekiant žaliosios pertvarkos, kaip ir 315 000 m² renovacijos atveju.

67 Savo ankstesnėje ataskaitoje dėl EGADP veiklos rezultatų stebėsenos sistemos nurodėme, kad neturint duomenų apie faktines išlaidas ribojamas EGADP išteklių veiksmingo naudojimo ir EGADP rezultatų lygio vertinimas jos ramsčių lygmeniu. Todėl rekomendavome Komisijai⁵⁷ pateikti faktinių išlaidų ataskaitą, tačiau Komisija šiai rekomendacijai nepritarė.

68 Žaliosios pertvarkos ataskaitų teikimui taip pat turi įtakos tai, kad dauguma pradinių tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių yra susijusios su pačiais pirmaisiais įgyvendinimo etapais (pavyzdžiui, kvietimo teikti projektus patvirtinimu). Tai reiškia, kad išankstiniai mokėjimai valstybėms narėms nebūtinai yra susiję su faktiniais projektais, jei jų tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra susijusios, pavyzdžiui, su reformomis arba parengiamaisiais priemonės įgyvendinimo etapais. Dėl projektų, kurie nėra užbaigti, arba priemonių, kurių paskutinė tarpinė reikšmė ar siektina reikšmė nebuvo įgyvendinta, Komisija negali susigrąžinti jau išmokėtų lėšų, nes **EGADP reglamente** tokia galimybė nenumatyta. Kadangi rezultatų suvestinė atspindi valstybėms narėms išmokėtas sumas, Komisija tokiais atvejais neperžiūrėtų pateiktų duomenų.

69 Apskritai nustatėme, kad **EGADP rezultatų suvestinėje** pateiktos žaliosios pertvarkos ataskaitos yra painios. Neatsižvelgiama nei į apskaičiuotąsias žaliosios pertvarkos priemonių sumas, nei į faktines jų išlaidas, nes ataskaitos teikiamos remiantis vieneto vertėmis (**66** dalis). Todėl **EGADP rezultatų suvestinėje** naudotojams pateikiama informacija apie faktines žaliajai pertvarkai išleistas sumas nėra išsami ir patikima.

⁵⁷ Specialioji ataskaita 26/2023, 87 dalis ir 4b rekomendacija.

Išvados ir rekomendacijos

70 Vienas iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės tikslų – prisidėti prie žaliosios pertvarkos ir ES klimato srities tikslų. Visų pirma valstybės narės bent 37 % planuojamų lėšų turi skirti su klimatu susijusiems veiksams (01–09 dalys).

71 Mūsų audito tikslas buvo įvertinti, ar tai, kaip EGADP ir nacionaliniai ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai buvo parengti ir yra įgyvendinami, veiksmingai prisideda prie žaliosios pertvarkos. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė paskatino investuoti į klimato politikos veiksmus ir žaliąją pertvarką. Tačiau nustatėme trūkumų, susijusių su tuo, kaip EGADP buvo parengta, kuriuos patvirtinome vertindami jos įgyvendinimą. Darome išvadą, kad dėl 14 diagramoje apibendrintų ir toliau išsamiai aprašytų trūkumų kyla abejonų, ar pavyks pasiekti su žaliaja pertvarka susijusius tikslus.

14 diagrama. Priemonės, kuria siekiama žaliosios pertvarkos, parengimo ir įgyvendinimo trūkumai

Šaltinis: Audito Rūmai.

72 iš mūsų analizės matyti, kad, nors klimato srities veiksmai yra stebimi ir į juos atsižvelgiama siekiant 37 % tikslo, jų aprėptis yra siauresnė nei žaliosios pertvarkos, kuri apima ne tik klimato, bet ir biologinės įvairovės ir aplinkos tikslus. Klimato politikos stebėjimo metodika grindžiama trimis klimato koeficientais (0 %, 40 % ir 100 %), susijusiais su numatomu priemonių indėliu siekiant klimato srities tikslų, kaip numatyta [EGADP reglamente](#). Bendri klimato koeficientai dažnai buvo taikomi priemonėms, apimančioms įvairiausių veiksmus, iš kurių ne visi yra susiję su klimatu, ir atitinkamas jų išlaidas. Siekdama geriau įvertinti klimato srities indėlį, Komisija sukūrė papriemonių koncepciją. Praktiškai priemonių klimato srities indėlis nebuvo visada pakoreguotas, todėl buvo nustatyti labai apytikriai įverčiai ir galbūt padidintos sumos, visų pirma kalbant apie sudėtingas priemones, turinčias kelis elementus, kurių indėlis į klimato kaitą turėtų būti skirtingas ([15–22](#) dalys).

73 Mūsų darbas taip pat rodo, kad kai kurie [EGADP reglamente](#) nustatyti klimato koeficientai (susiję su geležinkeliais, elektros tinklais ir naujais pastatais) neatitinka tikėtino indėlio siekiant ES klimato tikslų, pavyzdžiui, neatsižvelgiama į investicijų statybos etapu išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, todėl iš tikrųjų klimato srities indėlis yra mažesnis. Naudodami konservatyvesnius klimato koeficientus šioms trimis kategorijoms nei nustatyta Reglamente, apskaičiavome, kad EGADP klimato srities indėlis greičiausiai buvo pervertintas 34,5 milijardo eurų. Be to, pagal veiksmingumo sistemą nėra galimybių stebėti visų priemonių, kuriomis remiama žalioji pertvarka, poveikio ir ši sistema neapima pagrindinių aspektų, pavyzdžiui, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo arba indėlio siekiant aplinkos tikslų ([23–24](#) dalys).

1 rekomendacija. Tiksliau įvertinti klimato srities išlaidas pagal būsimas finansavimo priemones

Komisija turėtų užtikrinti, kad su klimatu susijusios priemonės, intervencijos ar veiksmai būtų suskirstyti iki tokio lygio, kad būtų galima juos susieti su tinkamu ir pagrįstu klimato srities indėliu ir atlikti išsamesnį ir tikslesnį klimato srities išlaidų vertinimą.

Tikslinė įgyvendinimo data: teikiant siūlymą dėl priemonių, kurioms įgyvendinti reikalingas veiksmy klimato srityje stebėjimas

2 rekomendacija. Užtikrinti, kad finansavimo priemonės, kuriomis bus remiami klimato ir aplinkos tikslai ir uždaviniai ateityje, būtų tinkamos struktūros

Komisija turėtų:

- a) įvertinti, kaip finansavimo priemonėmis, kuriomis siekiama ES klimato srities tikslų ir uždavinių, būtų teikiama informacija apie jų faktinį indėlį siekiant šių tikslų ir uždavinių;
- b) į savo veiksmingumo stebėsenos ir vertinimo sistemą įtraukti tas investicijas, kurios yra svarbios siekiant klimato ir aplinkosaugos tikslų.

Tikslinė įgyvendinimo data: teikiant siūlymą dėl priemonių, kuriose numatyti klimato srities ir aplinkosaugos tikslai

74 Nustatėme, kad tam, ar priemonės, kuriomis remiama žaliaji pertvarka, buvo įtrauktos į nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, įtakos turėjo ribotas Priemonės įgyvendinimo laikotarpis ir tai, kad buvo neaišku, koku mastu nacionaliniai planai prisideda prie klimato politikos veiksmų. Kai kurios priemonės buvo priskirtos toms intervencinių priemonių sritims, kurios neatspindėjo jų pobūdžio ir dėl to buvo nustatytas didesnis klimato srities indėlis, arba nebuvo susijusios su klimatu, pavyzdžiui, administracinių išlaidų papriemonės. Taip pat nustatėme, kad kai kurios su klimatu susijusios investicijos nebuvo pakankamai susietos su klimatui svarbiomis arba poveikį turinčiomis tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis (25–35 dalys).

75 Be to, nustatėme, kad buvo nenuosekliai taikomas reikšmingos žalos nedarymo principas, nes ne visada buvo reikalaujama, kad valstybės narės įvertintų su jų investicijomis susijusius aplinkos tikslus arba klimato kaitos švelninimo priemonių poreikį. Nustatėme atvejų, kai valstybės narės finansavo projektus, kurie neatitiko priemonės aprašymo ir turėjo poveikį klimato srities indėlio veiksmingumui ir lygiui (36–47 dalys).

3 rekomendacija. Didinti žaliosios pertvarkos priemonių veiksmingumą

Komisija turėtų:

- a) imtis priemonių, kad valstybės narės, taikydamos supaprastintą metodą, pašalintų nenuoseklumą, susijusį su reikšmingos žalos nedarymo principu.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m. birželio mėn.

- b) jei su žaliaja pertvarka susijusios priemonės yra peržiūrimos, užtikrinti, kad tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis būtų stebima priemonių pažanga iki pat jų įgyvendinimo pabaigos, kad būtų galima įvertinti, ar priemonėmis pasiekti klimato ir aplinkos tikslai.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m. gruodžio mėn.

76 Dėl stebėsenos sistemos apribojimų Komisija neturi pakankamai informacijos, kad galėtų įvertinti priemonių, kuriomis prisidedama prie žaliosios pertvarkos, veiksmingumą. Komisija praneša tik apie *ex ante* skirtas su klimatu susijusias sumas. Todėl pateiktoje informacijoje neatsižvelgiama į faktinių išlaidų lygį, kuriam įtakos turi įvairūs veiksniai, pavyzdžiui, vėlavimai ir lėtas lėšų įsisavinimas. Dėl šių veiksmų klimato srities indėlis gali būti įvertintas kaip per didelis arba per mažas. Be to, valstybės narės praneša apie išmokėtas klimato srities išlaidas, tačiau Komisija šios informacijos nenaudoja teikdama ataskaitas dėl 37 % kiekybinio tikslo. Todėl Komisija negali užtikrinti visiškos atskaitomybės (48–59 dalys).

77 Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinėje stebimi Komisijos mokėjimai valstybėms narėms. Pagal EGADP principus šie mokėjimai nėra susieti su pagrindinėmis priemonės išlaidomis, todėl jie neatspindi faktinių su klimatu susijusių išlaidų lygio. Be to, pasiektos tarpinės ir siektinos reikšmės nebūtinai atspindi atitinkamos priemonės užmojų prisidėti prie žaliosios pertvarkos. Dėl to ataskaitose dėl žaliosios pertvarkos teikiama informacija apie faktines išlaidas yra nepatikima (60–69 dalys).

4 rekomendacija. Gerinti ataskaitų dėl klimato srities išlaidų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teikimą

Komisija turėtų rinkti ir skelbti valstybių narių jau pateiktą informaciją apie faktines su klimatu susijusių priemonių išlaidas, palyginti jas su nacionaliniuose planuose numatytais išlaidomis ir perskaičiuoti faktinį klimato srities indėlį, palygindama jį su 37 % tikslu.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2026 m. gruodžio mėn.

Pastaba. Komisija nepritarė mūsų [Specialiojoje ataskaitoje 26/2023](#) pateiktai rekomendacijai, kad ji turėtų pranešti apie faktines išlaidas, finansuojamas pagal EGADP šešis ramsčius, kaip pagrindą efektyviam išteklių panaudojimui įvertinti.

Šią ataskaitą Audito Rūmai priėmė 2024 m. liepos 4 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas
Tony Murphy

Priedas. Mūsų atrinktos priemonės

Atitinkama sritis, valstybė narė	Graikija	Kroatija	Portugalija	Slovakija
Atsinaujinantieji išteklių ir energetikos sektorius	EL-C[1,1]-I[16926] Parama kaupimo sistemų įrengimui siekiant padidinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos skverbtį	HR-C[C12]-I[R1-I1] Energetikos sistemos atgaivinimas, kūrimas ir skaitmeninimas bei energetikos sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo infrastruktūros rėmimas	PT-C[C14]-I[i01] Vandenilis iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir kitos dujos	SK-C[C1]-I[I2] Esamų atsinaujinančiųjų elektros energijos išteklių modernizavimas (atnaujinimas)
Energijos vartojimo efektyvumas	EL-C[1,2]-I[16872] Energinė gyvenamųjų pastatų renovacija	HR-C[C61]-I[R1-I1] Energinė pastatų renovacija	PT-C[C13]-I[i01] Gyvenamųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumas	SK-C[C2]-I[I1] Šeimos namų energijos vartojimo efektyvumas
Darnusis judumas	EL-C[1,3]-I[16924] Elektromobilumas – įkrovimo prieigos, elektriniai autobusai, elektriniai taksi	HR-C[C14]-I[R5-I2] Naujam judumui skirtų transporto priemonių moksliniai tyrimai, plėtojimas ir gamyba bei parama infrastruktūrai	PT-C[C15]-I[i01] Metro tinklo plėtra	SK-C[C3]-I[I1] Mažo anglies dioksido kiekio transporto infrastruktūros plėtra
Pramonės šakų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas	EL-C[4,7]-I[16980] EGADP paskolų priemonė	HR-C[C111]-I[R4-I2] Labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms skirta finansinė priemonė	PT-C[C11]-I[i01] Pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas	SK-C[C4]-I[I1] Pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo sistemos veikimas

Atitinkama sritis, valstybė narė	Graikija	Kroatija	Portugalija	Slovakija
Tvarus gamtos išteklių naudojimas	EL-C[1,4]-I[16849] Nacionalinis miškų atkūrimo planas ir pavyzdinės investicijos „Parnitha“	HR-C[C15]-I[R1-I1] Vaisių ir daržovių logistikos ir platinimo centrų statyba ir įrengimas	PT-C[C08]-I[i05] Miškų programa	SK-C[C5]-I[I1] Regionų prisitaikymas prie klimato kaitos
Kiti sektoriai	EL-C[4,6]-I[16634] Nauji pramonės parkai	HR-C[C13]-I[R1-I2] Viešojo vandens tiekimo plėtros programa	PT-C[C12]-I[i01] Bioekonomika	SK-C[C11]-I[I2] Naujas ligoninių tinklas – statyba, rekonstrukcija ir įranga

Santrumpos

EGADP: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė

GAP: ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas

MW: megavatas

NGEU: priemonė „NextGenerationEU“

RŽNP: reikšmingos žalos nedarymo principas

ŠESD: šiltnamio efektą sukeliančios dujos

Terminų žodynelis

„REPowerEU“: ES iniciatyva, kuria siekiama panaikinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, įvairinti energijos tiekimą ir paspartinti perėjimą prie švarios energijos.

Bendras rodiklis: išmatuojamas kintamasis, kuriuo teikiama informacija apie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo pažangą siekiant bendrų tikslų ir apie bendrą EGADP veiksmingumą.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas: dokumentas, kuriame išdėstytos valstybės narės planuojamos reformos ir investicijos pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė: ES finansinės paramos mechanizmas, kuriuo siekiama švelninti COVID-19 pandemijos ekonominį ir socialinį poveikį ir skatinti ekonomikos atsigavimą, taip pat spręsti iššūkius, kylančius siekiant žalesnės ir labiau skaitmenizuotos ateities.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė: Komisijos interneto svetainė, kurioje pavaizduota valstybių narių daroma pažanga įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus.

Intervencinių priemonių sritis: veiklos, finansuojamos iš EGADP, Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo arba Europos socialinio fondo, kategorija.

Investicija: išlaidos veiklai, projektui ar kitiems veiksams, patenkantiems į EGADP reglamento aprėptį, kurie, kaip tikimasi, duos naudingų rezultatų visuomenei, ekonomikai ar aplinkai.

Klimato kaitos švelninimas: išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas arba ribojimas dėl jų poveikio klimatui.

Klimato koeficientas: svorinis koeficientas, priskirtas ES išlaidoms projektams, priemonėms ar veiksams, atspindintis, kiek į juos įtraukti klimato aspektai.

Klimato srities indėlis: valstybės narės EGADP išlaidų klimato politikos veiksams įvertis.

Klimato srities veiksmai: veiksmai kovojant su klimato kaita ir jos poveikiu.

Lėšų įsisavinimas: koku mastu valstybės narės gavo EGADP finansavimą iš Komisijos už tinkamai pasiektas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes.

Priemonė „Next Generation EU“: finansavimo priemonių rinkinys, kuriuo siekiama padėti ES valstybėms narėms atsigausti nuo COVID-19 pandemijos ekonominio ir socialinio poveikio.

Prisitaikymas prie klimato kaitos: šalių ir bendruomenių pažeidžiamumo klimato kaitai mažinimas, didinant jų gebėjimą atlaikyti klimato kaitos poveikį.

Ramstis: terminas, vartojamas kiekvienai iš šių šešių EGADP sudarančių politikos sričių: i) žaliaji pertvarka; ii) skaitmeninė transformacija; iii) ekonominė sanglauda, našumas ir konkurencingumas; iv) socialinė ir teritorinė sanglauda; v) sveikata ir ekonominis, socialinis ir institucinis atsparumas; vi) naujai kartai skirtos politinės priemonės.

Reforma: EGADP kontekste – pokytis, dėl kurio reikšmingai ir ilgam pagerėja rinkos veikimas, politika ar institucinės ar administracinės struktūros arba daroma reikšminga pažanga siekiant tokių politikos tikslų kaip ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas, atsparumas ir žaliaji bei skaitmeninė pertvarka.

Reikšmingos žalos nedarymo principas: principas, pagal kurį investicinės priemonės nedarytų labai žalingo poveikio aplinkai.

Siektina reikšmė: kiekybinis matmuo, kuriuo vertinama valstybės narės pažanga, padaryta įgyvendinant konkrečią ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytą reformą arba investiciją.

Stebėseną: sistemingas pažangos, padarytos siekiant tikslo, iš dalies naudojant rodiklius, stebėjimas ir tikrinimas.

Tarpinė reikšmė: kokybinis matmuo, kuriuo vertinama valstybės narės pažanga, padaryta įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytą reformą arba investiciją.

Veiksmingumas: matmuo, kuriuo vertinama, koku mastu buvo pasiekti ES finansuojamo veiksmo, projekto ar programos tikslai ir ar lėšos panaudotos racionaliai.

Veiksmų klimato srityje stebėjimas: pažangos, padarytos siekiant su išlaidomis klimato srities veiksams susijusių tikslų, stebėseną.

Komisijos atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-14>

Chronologija

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-14>

Audito grupė

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose pateikiami Audito Rūmų atliktų auditų, susijusių su įvairių sričių ES politika ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatai. Audito užduotis Audito Rūmai atrenka ir parengia taip, kad jos turėtų kuo didesnį poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties riziką, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų narė Joëlle Elvinger vadovaujama I audito kolegija „Tausus gamtos išteklių naudojimas“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narė Joëlle Elvinger, jai padėjo kabineto vadovė Ildikó Preiss ir kabineto atašė Paolo Pesce, pagrindinė vadybininkė Ramona Bortnowschi, užduoties vadovė Antonella Stasia, užduoties vadovės pavaduotojos Marika Meisenzahl ir Asimina Petri, auditoriai Monika Dedicova ir Zvonimir Novoselić, kalbinę pagalbą teikė Laura Mcmillan, Jerónimo Montenegro, Marin Pažanin, Jennifer Schofield, Hana Vendlekova ir Aikaterini Vraila.

Iš kairės į dešinę: Ildikó Preiss, Zvonimir Novoselić, Joëlle Elvinger, Jerónimo Montenegro, Antonella Stasia, Paolo Pesce, Ramona Bortnowschi, Monika Dedicova, Asimina Petri, Marika Meisenzahl, Aikaterini Vraila ir Marin Pažanin.

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2024 m.

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenciją](#). Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

2, 3, 8, 9, 10, 14 diagramos; 2, 3, 5, 6, 7, 8 langeliai; 1 lentelė – piktogramos: šios diagramos parengtos naudojant [Flaticon.com](#) išteklius. © Freepik Company S.L. Visos teisės saugomos. 2 diagrama, piktograma: Europos Komisija. 13 diagrama. © Europos Sąjunga.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

HTML	ISBN 978-92-849-2543-8	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/80867	QJ-AB-24-014-LT-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2603-9	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/871213	QJ-AB-24-014-LT-N

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė paskatino valstybes nares investuoti į žaliąją pertvarką. Pagal žaliosios pertvarkos ramstį jos ketino išleisti apie 275 milijardus eurų klimato srities veiksams. Tačiau mūsų analizė atskleidė trūkumų, susijusių su EGADP struktūra ir žaliosios pertvarkos priemonių įgyvendinimu. Todėl klimato srities veiksams skirtos sumos galėjo būti pervertintos, atsirasti neatitikimų tarp planavimo ir praktikos ir buvo matyti maži požymiai, kad priemonėmis buvo faktiškai prisidėta siekiant žaliosios pertvarkos tikslų. Teisės aktuose nėra reikalavimo vertinti EGADP indėlį siekiant ES klimato tikslų ar teikti ataskaitas dėl faktinių išlaidų, todėl suinteresuotiesiems subjektams šis tikslas yra ne toks aktualus. Pateikiame keletą rekomendacijų, kaip pagerinti su žaliąja pertvarka susijusių ES fondų struktūrą ir veiksmingumą.

Audito Rūmų specialioji ataskaita parengta pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/contact
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors